

Kulturplan Sörmland 2023–2026

REGION
SÖRMLAND

Innehållsansvarig: Mikael Palo,
Kultur & Utbildning, Region Sörmland

Omslagsfoto: Mattias Lindbäck

Omslagsdesign: Sörmländska kulturtillgångar

Layout: Consid Communication

Tryck: Arkitektkopia

Publiceringsdatum: September 2022

Läsanvisning

Strukturen är framtagen med utgångspunkt i att läsaren eller mottagaren är aktörer inom kultursektorn i Sörmland, likväl som Kulturrådet och statliga myndigheter samt övriga som har intresse av Kulturplan Sörmland.

Kulturplanens andra kapitel är en beskrivning av den kultursyn som Region Sörmland strävar efter att utgå ifrån i genomförande och utbud av konst och kultur i länet. Efter denna följer kapitel tre som består av en genomgång av de nationella kulturpolitiska målen och hur de knyter an till såväl de kulturstrategiska inriktningarna som vision, målsättningar och ambitioner för Region Sörmland.

Kapitel fyra beskriver förutsättningarna för kultur och kulturskapande i Sörmland. Detta kapitel kompletteras också av bilaga ett i vilken kommunernas förutsättningar utvecklas. I kapitel fem redogörs för den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen och vilka de regionala prioriteringarna är per kulturområde i den samma. Det sjätte kapitlet handlar om kultur i relation till regional utveckling och det sista och sjunde kapitlet redogör för kulturplanens syfte och uppföljning.

Kulturplanen är skriven som en del av kultursamverkansmodellen men ambitionen är att den också ska handla om den kultur vi vill ha i länet, som har betydelse för och står nära konsten, människan och samhället.

Kulturplanens inriktning och upplägg är övergripande, strategiskt och relaterar till kultur- och konstpolitiska överväganden och mål. Konkretisering beskrivs i de årliga aktivitetsplanerna.

I texten finns fem ordförklaringsmoln, märkta med ett I i den vänstra överkanten. Dessa är valda för att förtydliga och öka förståelsen för lite mindre vanliga ord och uttryck.

Innehåll

1. Förord	6
2. En kultursyn – tre kulturstrategiska inriktningar	8
2.1 Kultur – konst, människa och samhälle	9
3. Vision, mål och ambition för kulturen i Sörmland	10
3.1 Nationella kulturpolitiska utgångspunkter	11
3.2 Kulturens egenvärde och armlängds avstånd	12
3.3 Kulturstrategiska inriktningar, vision, målbild och ambitioner	13
3.3.1 Kulturstrategiska inriktningar för 2023–2026	13
3.3.1.1 Konsten – kreativitet, bildning och utveckling	13
3.3.1.2 Människan – utövare och mottagare	13
3.3.1.3 Samhället – förutsättningen för skapande och delaktighet	14
3.3.2 Regionens vision, målbild och ambitioner	15
3.3.2.1 Vision 2026	15
3.3.2.2 Målbild	15
3.3.2.3 Ambitioner	15
4. Förutsättningar för kulturutveckling i Sörmland 2023–2026	16
4.1 Omvärldsanalys	17
4.2 Region Sörmlands förutsättningar och möjligheter	17
4.3 Kommunernas förutsättningar och möjligheter	18
4.4 Civilsamhällets förutsättningar och möjligheter	19
4.5 Folkbildningens förutsättningar och möjligheter	19
4.6 Kulturskaparnas förutsättningar och möjligheter	20
4.7 Kultursamverkansmodellen	21
4.7.1 Samverkan i Sörmland inom kultursamverkansmodellen	21
4.7.2 Annan samverkan i Sörmland inom kulturområdet	22
4.8 Gemensamma intresseområden 2023–2026	22
4.8.1 FN:s barnkonvention – tillämpning i regional kulturverksamhet	22
4.8.2 Nationella minoriteter – inriktningar för regional kulturverksamhet	24
4.8.3 Sörmländska kulturtillgångar	24
4.8.3.1 Påverkan på den regionala kulturverksamheten och kulturlivet i Sörmland	25
4.8.4 Gränsöverskridande kultur i uttryck och form	25
5. Regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen	26
5.1 Regionala institutioner	27
5.1.1 Scenkonst Sörmland	27
5.1.2 Sörmlands museum	28
5.1.3 Biblioteksutveckling Sörmland	30
5.1.4 Arkiv Sörmland	30
5.1.5 Svenskt barnbildarkiv (SBBA)	31

5.2 Prioriteringar i regional kulturverksamhet	31
5.2.1 Professionell dans-, teater- och musikverksamhet	31
5.2.1.1 Dans	31
5.2.1.2 Teater	32
5.2.1.3 Musik	33
5.2.2 Filmkulturell verksamhet	33
5.2.3 Regional museiverksamhet inklusive kulturmiljövård	33
5.2.4 Bild och form	34
5.2.5 Hemslöjdsfrämjande verksamhet	35
5.2.6 Biblioteksutveckling	37
5.2.6.1 Litteratur	37
5.2.6.2 Läsförfrämjande	38
5.2.7 Regional enskild arkivverksamhet	38
5.2.7.1 Arkiv Sörmland	38
5.2.7.2 Svenskt barnbildarkiv	38
5.2.8 Unga kulturyttringar – framtidens konst- och kulturområden?	39
6. Regional utveckling och kultur	40
6.1 Folkbildning	41
6.2 Kulturella och Kreativa Näringarna (KKN)	41
6.3 Internationellt arbete	42
6.4 Kulturens koppling till Agenda 2030 och regional utveckling	42
7. Kulturplanens funktion och grund	44
7.1 Syftet med kulturplanen	45
7.1.1 Skapandet av kulturplanen	45
7.1.2 Uppföljning av kulturplanen	46
Bilaga 1 – Förutsättningar för kultur och kulturskapande i kommunerna 2022	48
Eskilstuna	48
Flen	50
Gnesta	52
Katrineholm	54
Nyköping	56
Oxelösund	58
Strängnäs	60
Trosa	62
Vingåker	64
Bilaga 2 – Lagar och förordningar som påverkar kultur	66
Lagar och förordningar för kulturområdet	66
Lagar och förordningar med flera som har bäring på kulturområdet	66

Förord

Den fjärde upplagan av Kulturplan Sörmland är nu på plats med en annorlunda framtoning än tidigare planer. Planen grundar sig på en kultursyn som beskriver regionens synsätt på konsten, människan och samhället som tre grundstenar i den regionala visionen, målbilden och ambitionen. Konsten, människan och samhället samverkar, samspelar och samordnar sig för att kultur ska värnas, vårdas och vidareutvecklas.

Kulturplanen har i denna utgåva en mer övergripande inriktningsroll, för att lättare peka på riktning och vägval, och till delar svara på frågan "varför konst och kultur?". I årliga aktivitetsplaner beskrivs de aktiviteter, insatser och "hur och vad" som ska genomföras och arbetas med inom planperioden.

Värdet av ett fritt och starkt kulturliv blir ännu tydligare i tider av oro. När det fria uttrycket och ordet inte kan röra sig fritt längre, hotas det demokratiska samtalet och det djupt rotade mänskliga behovet av att själv skapa och ta del av andras skapande.

Kultursektorn har de senaste åren levt i skuggan av pandemin som slagit hårt mot hela samhället. Restriktioner och dess tillämpningar har försvårat och pausat stora delar av samhället, och kultursektorn tillhör de svårast drabbade. Inte minst för de fria kulturskaparna och stora delar av civilsamhället har pandemins effekter blivit omfattande. Det behövs därmed gemensamma ansträngningar från det offentliga och de fria kulturaktörerna för att länet ska ha ett framtida aktivt kulturliv, med både professionella kulturskapare och ett engagerat civilsamhälle. Region Sörmland arbetar med att ta fram arbetssätt och kunskaper för att stärka den framtida infrastrukturen i länet för såväl de offentliga som de fria kulturutövarna, bland annat i det regionala projektet "Sörmländska kulturtillgångar".

Den senaste tidens oroligheter i omvärlden påverkar kulturlivet, på alla nivåer. Att förhålla sig till ett globalt kulturperspektiv, med internationella erfarenheter, utbyten och lärande blir både viktigare och svårare. I ett längre perspektiv är det ändå viktigt att inte tappa utblicken och förlora möjligheter till lokal, regional och nationell utveckling.

I detta läge är det angeläget att de ledord som kulturplanen har byggt in för den framtida regionala kulturen – samverkan, behovsorientering och gemensam strategi – blir en angelägenhet för alla att utgå från. Att det kulturliv vi önskar och arbetar för blir ett kulturliv vi är en del av, där konsten, människan och samhället utgör byggstenar, riktlinjer och ledstjärnor.

Åsa Kratz
Ordförande
Nämnden för kultur, utbildning
och friluftsvksamhet
Region Sörmland

Mikael Palo
Kultur- och utbildningschef
Region Sörmland

2

En kultursyn – tre kulturstrategiska inriktningar

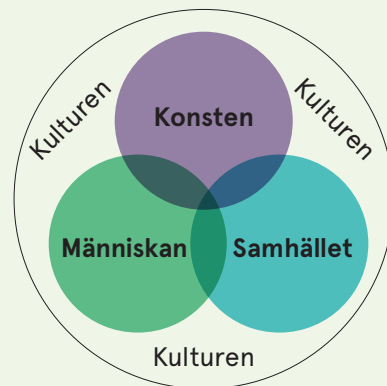
2.1 Kultur – konst, människa och samhälle

Konsten, människan och samhället är de tre grundläggande utgångspunkterna i den kultur- och konstpolitiska inriktningen för Sörmland.

Människan behöver konsten för att berika sitt liv, sina tankar och stimulera kreativitet. Konsten blir till av människor som skapar och upplever. Människan behöver också samhället för att få förutsättningar att skapa och ta del av konst, bilda sig och förkovra sig. Samhället i sin tur behöver ge utrymme för konsten och lyfta den som värdeskapande bland annat genom att bidra till livskvalitet, bildning och upplevelser. Samhället behöver människor för utveckling, delaktighet och skapande. Samhället behöver också konsten som utmanar, uppmuntrar och ger såväl kreativ tillfredsställelse som förutsättningar för demokrati och yttrandefrihet. Konsten, människan och samhället finns och samverkar i kontexten – kulturen. Kulturen möjliggör och bidrar till förutsättningar för goda och jämlika livsvillkor.

För att skapa en större helhetssyn och för att underlätta arbetet under den kommande planperioden så delas de underliggande strategiska områdena, som den regionala kulturverksamheten ska fokusera på, in i dessa tre kulturstrategiska inriktningar – konsten, människan och samhället.

Kulturplanens fokus är att skapa den kultur som de tre områdena kan växa, leva och utvecklas i. Detta genom att peka på skärningspunkterna, mötena och förutsättningarna dem emellan.

Konsten

– kreativitet, bildning och utveckling

Människan

– utövare och mottagare

Samhället

– förutsättningen för skapande och delaktighet

De tre områdena hålls samman inom **Kulturen** som arena, plattform och kontext.

Dessa tre områden beskriver grunden i den kultursyn som denna kulturplan utgår ifrån. En där konsten, människan och samhället tillsammans utgör innehållet i kulturen. Där det skapade, den skapande och dess livsyta utgör kulturen. Varje målbild och prioritering behöver därför inrymmas och ha sin grund i dessa områden, och de kan då fungera som bas för val av aktiviteter och insatser. Det behövs därför en anknytning mellan kultur- och konstpolitiska beslut som tas och de tre områdena.

De tre kulturstrategiska inriktningarna – konsten, människan och samhället – knyter an till nationella och regionala mål, målbeskrivningar och kulturens förutsättningar i Sörmland.

Vision, mål och ambition för kulturen i Sörmland

3.1 Nationella kulturpolitiska utgångspunkter

Kulturplanen för Sörmland utgår från nationella och regionala kulturpolitiska mål. Den så kallade **portalparagrafen** pekar på kulturens roll, betydelse och inriktning.

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.”

i

Portalparagraf kallas den första paragrafen i en lag (eller mera sällan i stadgar för en organisation). Den beskriver ofta det övergripande syftet med lagen och inom vilket område den skall verka. Ett välkänt exempel på portalparagraf är Regeringsformens första paragraf som inleds med orden ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket.” (Wikipedia)

Kulturplanen bygger också på förordningen (SFS nr 2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Där anges kultursamverkansmodellen som en förutsättning för den statliga bidragsgivningen som medfinansiering till den regionala kulturverksamheten. Förordningen säger även vilka ändamål, områden, villkor och förutsättningar som kan omfattas för statliga bidrag.

I ändamålet anges att kulturpolitiken ska:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse

- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Perspektiv att ta in i kulturarbetet för att nå de nationella målen är:

- barns och ungas inflytande och delaktighet
- jämställdhetsperspektiv
- etnisk och kulturell mångfald
- internationell verksamhet
- tillgänglighet till kultur för personer med funktionsnedsättning

Målbilden och riktlinjerna i Sörmlands kulturplan har liknande riktning som de nationella kulturpolitiska målen. Kulturplanen visar på övergripande regionala vägval, strategiska prioriteringar och inriktningar för att nå målen. Kulturplanen kompletteras med årliga aktivitetsplaner, där kulturaktiviteter och insatser Sörmland väljer att arbeta med lyfts fram.

Foto: Erika Stenlund

En grundläggande utgångspunkt är att kulturen har ett värde för demokrati, för den konstnärliga friheten i uttryck och form, möjligheten att ta del av och skapa konst och kulturupplevelser samt för människors liv och livskvalitet.

3.2 Kulturens egenvärde och armlängds avstånd

Konsten och kulturen har ett egenvärde och oberoende, utifrån förmågan att skapa mening för människa och samhälle, tänja medvetandet, ge insikter och lyfta perspektiv och att vara ständigt i både historia och nutid. Konst och kultur ger möjlighet att uppleva, se saker med andra ögon och perspektiv, och bidrar i sina olika uttryck till att fler åsikter och värderingar kan synliggöras. Därigenom ger kulturen en möjlighet till yttrandefriheten, det fria samtalet och att människans värderingar och föreställningar utmanas. Det angelägna med en fri konst och kultur medför att i den regionala kontexten behöver konst- och kulturpolitiska beslut och aktiviteter förhålla sig till den konstnärliga processen hos kulturskapare, med oberoende och frihet, för att värna konst och kultur som en självständig kraft. Konst och kultur genererar också värde i samhällets olika perspektiv, men behöver ges utrymme att verka på egna villkor.

Detta medför att principen om armlängds avstånd ska gälla, att politiska beslut ska beröra förutsättningar för konst och kultur som exempelvis ramar och resurser, riktlinjer och övergripande mål. Innehåll, skapande och genomförande ska styras av kulturskaparna.

Denna princip ska också gälla beslutsfattare på tjänstepersonsnivå, övergripande ansvariga för verkställande av politiska beslut och bidragsgivning, särskilt eftersom dessa till stora delar har som uppdrag att verkställa och genomföra de politiska besluten. I det sammanhanget behöver därför ett gemensamt stringent förhållningssätt tillämpas av principen om armlängds avstånd.

Foto: Malén Eneberg

Foto: Malén Eneberg

3.3 Kulturstrategiska inriktningar, vision, målbild och ambitioner

Inom ramen för arbetet med kulturplanen och med kultursynen som grund, fastställs Sörmlands kulturstrategiska inriktningar, vision, målbild och ambitioner som den regionala kulturverksamheten ska arbeta mot.

3.3.1 Kulturstrategiska inriktningar för 2023–2026

I respektive stycke nedan redogörs för Region Sörmlands synsätt på de tre kulturstrategiska inriktningarna. Inriktningarna är kopplade till relevanta delar av de nationella kulturpolitiska målen. Utifrån dessa stycken beskrivs sedan Region Sörmlands inriktning.

3.3.1.1 Konsten – kreativitet, bildning och utveckling

Med konst avses kreativitet, bildning och utveckling. Den kulturstrategiska inriktningen *Konsten* har följande synsätt i denna kulturplan.

- Konsten ger en möjlighet för den fria människan att uttrycka sig, bära och föra berättelser vidare.
- Konsten uttrycker människans livsvillkor, möten och gemenskap.

- Konsten är flerdimensionell och innefattar bland annat lek, förverkligande och påverkan.
- Konsten behöver tillit och förutsättningar från människa och samhälle.
- Konsten kan bidra till likvärdighet, innovation och nyfikenhet.

Det nationella kulturpolitiska målet "Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund" visar på behovet att

- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.
- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.

Region Sörmlands inriktning är därför att gynna, främja och bygga en grund för en konstnärlig utveckling, med både struktur och frihet, bredd och spets samt samverkan mellan länets olika aktörer, och i det har regional kulturverksamhet en uppgift.

3.3.1.2 Människan – utövare och mottagare

Människan är såväl utövare som mottagare av konsten. Den kulturstrategiska inriktningen *Människan* har följande synsätt i denna kulturplan.

- Människan har möjlighet att upptäcka och utveckla sig själv och sin tillvaro.
- genom att skapa, delta och ta del av konsten.
- Människan skapar förutsättningar för konsten genom nyfikenhet och utforskande.
- Människans olika förutsättningar, erfarenheter och villkor beaktas och värdesätts.
- Människans livskvalitet ökar när konsten är en del av samhällets alla byggstenar.

Det nationella kulturpolitiska målet "Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet" visar på behovet att:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Sörmlands inriktning är därför att söka upp, erbjuda, och möjliggöra för de människor som lever i och besöker länet, och som söker och efterfrågar konst och kultur, att vara en del av länets kulturliv i samverkan med länets olika aktörer, och i det har regional kulturverksamhet en uppgift.

3.3.1.3 Samhället – förutsättningen för skapande och delaktighet

Samhället är förutsättningen för såväl skapande som delaktighet. Den kulturstrategiska inriktningen *Samhället* har följande synsätt i denna kulturplan.

- Samhället skapar förutsättningar för att tillgången till att skapa och ta del av konst är jämlik och likvärdig för alla.
- Samhället bör säkerställa såväl spets som bredd i konstnärliga uttryck och former.
- Samhällets olika byggstenar berikas när konsten är en del av dem vilket ger positiva effekter för bland annat hälsa, bildning och regional utveckling.
- Samhällets demokratiska politiska system behöver förstå och stödja konstens och kulturens roll och betydelse.

Det nationella kulturpolitiska målet "Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling" visar på behovet att:

- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.

Foto: Sörmlands museum

Sörmlands inriktning är därför att samhället ska bygga på bildning, kunskap och förståelse för sambandet mellan konsten, människan och tillvaron i samhället. Detta behöver vara en grund för det regionala och kommunala perspektivet för att utöka möjligheter och utbud av konst och kultur i samverkan med länets olika aktörer, och i det har regional kulturverksamhet en uppgift.

3.3.2 Regionens vision, målbild och ambitioner

Inom ramen för arbetet med kulturplanen fastställs Sörmlands kulturlivs vision, och den målbild och ambition den regionala kulturverksamheten och kulturlivet ska arbeta mot.

3.3.2.1 Vision 2026

I Sörmland är kulturen och konsten en självklar del av alla människors liv.

3.3.2.2 Målbild

I Sörmland bidrar konst och kultur till:

- länets utveckling samt individens bildning och livskvalitet.
- demokratisk medvetenhet, alla människors lika värde och kritiskt tänkande.
- att möta utmaningar genom samverkan.
- att spegla mångfalden i människors livsvillkor.
- delaktighet, deltagande och tillgänglighet i kulturlivet.
- folkhälsa, attraktivitet och näring.

3.3.2.3 Ambitioner

Utifrån de nationella och regionala kulturpolitiska målen, de kulturstrategiska inriktningarna tillsammans med Sörmlands samlade målbild, förutsättningar och utformning, ska den regionala kulturverksamheten i samverkan förhålla sig till följande ambitioner:

- säkerställa delaktighet, deltagande och tillgänglighet avseende kultur och konst för i synnerhet barn och unga.
- vara gränsöverskridande i kulturens och konstens innehåll, normer och samverkan.
- utveckla samverkan med kommuner, regioner samt nationella och internationella aktörer.

En förutsättning för kultur i Sörmland är också att de regionala kulturverksamheterna ger goda möjligheter för professionella kulturskapare utan offentlig huvudman och andra kulturaktörer.

Vindvaka är en dansföreställning som samproduceras mellan Scenkonst Sörmland och Giron Sámi Teáther i samarbete med Virpi Pahkinen Dance Company

Foto: Mattias Lindbäck

Förutsättningar för kulturutveckling i Sörmland 2023 – 2026

4.1 Omvärldsanalys

För att kunna sätta de prioriteringar och de insatser som görs i ett sammanhang både lokalt, regionalt, nationellt och globalt kommer Region Sörmland att med regelbundenhet under planperioden genomföra omvärldsanalyser. Syftet är att kunna sätta in Sörmlands kulturliv, kulturutbud och kulturaktörer i en vidgad kontext. Målet är att kunna tillgodogöra såväl de regionala kulturverksamheterna som andra kulturaktörer med kunskap, perspektiv och externa influenser. Frågeställningar som kan ligga till grund för analyser kan vara vilka större flöden eller strömningar bedöms påverka kulturen mellan 2023–2026 i Sörmland, vilka förändringar/utvecklingsområden i samhället uppkommer, och vad händer i den konstnärliga utvecklingen runt om länet? Omvärldsanalysen behöver därför vara grundad i relevans och aktualitet, och utgå från en bred analys som filtreras ned till vad som kan bedömas påverka länets kultur. Omvärldsanalysen genomförs i samråd med Hållbar regional utveckling.

Några områden som kan inkluderas i ett arbete med omvärldsanalys:

- Digitaliseringen
Hur ser utvecklingen ut framöver.
- Kulturvanor
Målgrupps- och behovsperspektiv.
- Urbanisering i länet med stad-land-perspektiv
Utbud och tillgänglighet.
- Socioekonomiska förutsättningar och demografi
Vem är en del av och tar del av konst och kultur i länet.

4.2 Region Sörmlands förutsättningar och möjligheter

Det regionala uppdraget inom konst och kultur hanteras politiskt av regionfullmäktiges uppdrag till nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet. Regionfullmäktige beslutar om nämndens rambudget, kulturplan och aktivitetsplan. Nämnden preciserar innehållet för den regionala kulturverksamheten årligen genom beslut i verksamhetsplan och budget. Verksamhetsområdet Kultur & Utbildning ansvarar och svarar för tillämpningen av beslut, tar fram underlag för dessa, verkställer och genomför

kulturverksamheten inom ramen för nämndens beslut och kulturplanens inriktning.

De regionala kulturverksamheterna med regionen som huvudman organiseras inom Kultur & Utbildning. Dessa är:

- Scenkonst Sörmland
- Sörmlands museum
- Biblioteksutveckling Sörmland

Utöver dessa tre regionala kulturinstitutioner är Region Sörmland huvudman för två folkhögskolor där både konst och kultur finns med som utbildningsdel och verksamhetsuttryck. Verksamheterna tar fram egna årliga verksamhetsplaner och budget som beslutas av kultur- & utbildningschefen. Verksamheterna ska förhålla sig till uppdrag, till nationella och regionala mål, samt de behov som framkommer i dialoger med aktörer i kultursektorn. Samtliga har ett utvecklingsuppdrag att med nyfikenhet och innovativt förhållningssätt söka nya arbetssätt, möjligheter att skapa konst, samverka med olika parter och visa på konsten och kulturens betydelse i samhället och för människor. Det innebär att vara lyhörd, planera både kort- och långsiktigt, samt vara i framkant i uttryck och form. Arbetssättet ska vara rättighetsbaserat, i linje med Regions Sörmlands definition av arbetet inom mänskliga rättigheter.

Inom ramen för kultursamverkansmodellen finns två regionala aktörer som regionen samarbetar och samverkar med, Arkiv Sörmland och Svenskt Barnbildarkiv. Dessa har annan huvudman, och redovisas särskilt under regional kulturverksamhet.

Samverkan med kommuner och samråd med civilsamhälle och kulturskapare sker till stor del inom Samkultur Sörmlands arbete, den gemensamma samverkansstrukturen i Sörmland. Fler forum och möjliga samverkansstrukturer utforskas genom utvecklingsprojektet Sörmländska kulturtillgångar varför fler samverkansstrukturer kan tillkomma under planperioden.

4.3 Kommunernas förutsättningar och möjligheter

I kommunerna i Södermanlands län bor det sammanlagt cirka 300 000 invånarna. Dessa fördelas på nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker. Skillnaderna mellan kommunerna är stor, med den största runt 110 000 invånare och den minsta runt 9 000 invånare.

Foto: Gunta Podina

Aktörer inom kulturlivet i Sörmland har olika förutsättningar beroende på vilken kommun de verkar inom. Detta eftersom kommunerna skiljer sig åt vad gäller bland annat befolkning, geografiskt läge, resurser samt kultur- och kommunpolitiska prioriteringar. Kulturområdet organiseras olika såväl politiskt som verksamhetsmässigt, vilket komplicerar en samsyn och en samverkan. Det finns därmed stora skillnader i kommunernas förhållningssätt i att driva kulturverksamhet, både avseende bredd i inriktningar och att genomföra utbudet. Se också bilaga 1.

4.4 Civilsamhällets förutsättningar och möjligheter

Det ideella engagemanget i länet är stort och brett, i föreningsliv och andra samverkande strukturer och nätverk. En grund för detta är de många enskilda personer och grupper som i sitt engagemang skapar ett värde. Det finns större länsövergripande aktörer med många medlemmar och aktörer som genomför kulturverksamhet både i ett regionalt och lokalt perspektiv, men som inte primärt bärs av det offentliga eller institutionella. Det finns också små, mindre föreningar och nätverk som driver viktiga och värdefulla verksamheter, både med lokal prägel och med ett länsövergripande intresse.

i

Civilsamhället Det civila samhället definieras som "en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen".
(prop. 2009/10:55)

Men **civilsamhället** i länet består också av enskilda kulturaktörer som brinner för olika konstformer och inriktningar, ibland nära de kreativa och kulturella näringarna. De verkar huvudsakligen lokalt med olika förutsättningar och stöd, och finns utspridda i länets kommuner. Ett mer samordnat stöd till civilsamhällets aktörer och verksamheter efterfrågas, och har identifierats i bland annat projektet Sörmländska kulturtillgångar.

Civilsamhället engagerar en stor mängd människor genom sina arbetssätt och intresseområden. Utmaningen är att bibehålla engagemang och

väcka ett intresse för fler att vara en del av civilsamhället i framtiden. En del av dessa utmaningar inryms i Sörmländska kulturtillgångars frågeställningar och möjliga utvecklingsinsatser.

4.5 Folkbildningens förutsättningar och möjligheter

Folkbildningens aktörer i Sörmland är länsbildningsförbundet, studieförbunden och deras medlemsorganisationer, folkhögskolorna och folkbiblioteken. Dessa är viktiga kulturbärande fundament som tillgängliggör och skapar förutsättningar för länets invånare att brett utöva och delta i kulturlivet. Genom de tusentals kulturprogram, studiecirkelar, kortare och längre kurser, projekt och utrustade lokaler som folkbildningens aktörer årligen förser samhället med, så skapas sammanhangen och möjligheterna att upptäcka, utveckla och bidra till individers och länets kulturella livskraft. Folkbildningens deltagarkultur och bredden på verksamheterna är annorlunda än kulturinstitutionernas och når även invånare på landsbygden och i flera marginaliserade grupper.

Foto: Malén Eneberg

För många invånare sker mötet med drama, musik, dans, bildkonst, litteratur, poesi, hantverk och andra kulturella yttringar genom folkbildningens verksamheter. Folkbildningen i Sörmland kan sänka trösklarna till kultur och tillgängliggöra den på bred front och bidrar på så sätt till kulturell tillväxt och utveckling av kulturlivet i länet, nu och framåt.

Många är de etablerade kulturarbetare som börjat sina banor genom folkbildningens arenor för att sedan återvända till den som lärare och handledare, och därmed säkerställer att den kulturella tillväxten och kretsloppet fortsätter.

4.6 Kulturskaparnas förutsättningar och möjligheter

Sörmland har en stor mängd professionella och aktiva kulturskapare som bor i länet och som har en arbetsmarknad både inom och utom Sörmland. Något som gynnas av att länet är attraktivt att bo i och möjliga kommunikationer till arbetstillfällen utanför Sörmland.

Kulturskaparna finns inom alla konstformer och utövar sitt konstnärskap såväl i egen regi som på kommunalt eller regionalt uppdrag. Det finns en stor bredd i bakgrund, konstnärlig inriktning och erfarenhet bland kulturskapare där också kunskap om förutsättningar, möjligheter och utvecklingsvägar skiljer sig åt.

Många kulturskapare upplever arbetsmarknaden som splittrad avseende exempelvis utmaningar med att hitta uppdrag, samarbetspartners och scener inom länet. Detta försvårar möjligheterna för att kunna arbeta långsiktigt och samlat. Villkoren för konstnärer som lyfts i bland annat *"Konstnärernas villkor"* (Skr. 2020/21:109) och *"Från kris till kraft"* (SOU 2021:77) gäller även för kulturskapare i Sörmland och resulterar bland annat i en uttalad brist på att arbeta med utveckling och samverkan. Detta eftersom allt fokus måste vara att försörja sig vilket ofta innebär en hög administrativ börda för att ta sig genom en snårig bidrags- och stödstruktur. Möjlighet till nya kontakter, kunskap och ett utvecklat och sammanhållet stöd från Region Sörmland efterfrågas och identifieras som lösningar som skulle möjliggöra skapande och innovation. Bland annat projektet Sörmländska kulturtillgångar integrerar ovanstående utmaningar i sitt arbete med att

Bild från utställning på Sörmlands museum med Gnestaprofilen Martin "Mander" Ander.

Foto: Sörmlands museum

bygga upp en tydligare kulturell infrastruktur. Det är viktigt att den kulturella infrastrukturen blir långsiktigt hållbar och robust för att nu möta de behov som är sviter av pandemin och att dra lärdom av densamma.

Kulturskaparnas arbete, kompetens och erfarenhet är viktiga för både de regionala kulturverksamheterna och för kulturlivet i stort. Även arrangörsledets verksamheter är angeläget att värna. En mångfald i uttryck från både kulturinstitutioner och kulturskapare skapar en större vitalitet och konstnärlig scen för de som tar del och är en del av kulturscenen i länet. Villkoren och förutsättningarna för kulturskapare att bo och verka i Sörmland behöver därför utvecklas och förbättras. Det är också en fråga om samverkan och samsyn mellan kommunal, regional och nationell nivå. Särskilt avseende rollen som uppdragsgivare och arrangör.

Om det finns förutsättningar för engagemang och delaktighet i det lokala och regionala kulturlivet inom exempelvis skola, kulturskola, fria scener och andra konstnärliga uppdrag så skapas en attraktiv plats att utgå ifrån. Likaså stimulerar det till att nå nya målgrupper som kan bli nästa generation kulturskapare. Den möjligheten behöver tas omhand och ansvaras för i Sörmland.

Foto: Sörmlands museum

4.7 Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är en nationell reform som ger regionerna större inflytande över den statligt finansierade regionala kulturen. Den medför att staten beslutar om bidrag baserat utifrån den regionala kulturplanen, medan ansvaret för fördelning av medel ligger på regionen. Kultursamverkansmodellen innebär att regionen ska ange hur den regionala kulturverksamheten vill arbeta under planperioden i en kulturplan. En ny kulturplan ska tas fram minst var tredje år men i praktiken sker det oftast vart fjärde år. Framtagandet av en kulturplan ska ske i samverkan med kommuner och i samråd med civilsamhälle och professionella kulturskapare.

Planen ska enligt förordningen innefatta verksamhet inom sju huvudområden som regionen får fördela statliga medel inom. Dessa utgör den regionala kulturverksamheten som Kulturrådet prövar statlig medfinansiering för. Områdena benämns som:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet.
- regional museiverksamhet, regional biblioteksverksamhet, läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
- professionell bild- och formverksamhet.
- regional enskild arkivverksamhet.
- filmkulturell verksamhet.
- hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Kulturplanen innehåller idag mycket mer än bara de områden som anges. Sörmlands kulturplan utgår från kulturlivet som helhet, eftersom kultursynen är en konstnärlig och kulturell helhet.

4.7.1 Samverkan i Sörmland inom kultursamverkansmodellen

Den regionala gemensamma samverkans- och samrådsstrukturen är politiskt beslutad i såväl Region Sörmland som i kommunerna och kallas Samkultur Sörmland. Varje kommun representeras båda politiskt och på tjänstemannanivå. I strukturen finns också en konstformsövergripande referensgrupp med företrädare från både kulturskapare och den ideella sektorn.

Frågorna som hanteras inbegriper såväl den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen som kulturverksamhet utanför den.

Samverkan sker periodiskt regelbundet i form av dialoger, som gemensamma insatser, i samordning kring planering och inriktningsbeslut och som en möjlig arena för inspel och synpunkter från alla parter i samverkansstrukturen.

Målet med Samkultur Sörmland är en etablerad samverkan mellan Region Sörmland och kommuner, kulturskapare, föreningsliv och andra kulturaktörer. Inför planperioden kommer en uppföljning och utvärdering av strukturen att genomföras, med utgångspunkten att säkerställa en utveckling av arbetssätten så att målen med Samkultur Sörmland kan uppnås.

Utöver samverkansstrukturen har de regionala verksamheterna utbyten och dialog med andra institutioner, kommunala aktörer och andra kulturaktörer. Detta är en grund för förankring och delaktighet.

4.7.2 Annan samverkan i Sörmland inom kulturområdet

I Sörmland bedrivs samverkan och samarbeten inom flera områden, och med olika parter. En utmaning är att synkronisera samverkan utifrån att olika aktörer har olika tidshorisonter. Därför finns det en ambition om att dialog om samverkan ska ske i delaktighet och i ett tidigt skede i processen med tänkta samverkansparter.

På regional nivå så finns samverkan som projekt kring kulturskolan i länet, där förutsättningar för en samverkan mellan regionala kulturinstitutioner och länets kommunala kulturskolor prövas. Syftet är att se över möjligheter till stöd och samverkan i kulturskolornas verksamhet. Erfarenheter från detta ska tas in i tillämpningen av kulturplanen, och med målet att öka samverkan i länet med kulturskolor och deltagare. Sedan många år har ett visst samarbete med regionala konsulenter funnits för skapande skola verksamheten i länet, vilket är ett område som fortsatt behöver vidareutvecklas framöver.

Ett av de mest framträdande samverkansområdena är också det nationella kulturpolitiska konventet Folk & Kultur, där i dagsläget främst Eskilstuna kommun och Region Sörmland delar på ett värdskap och är samverkansparter med Kulturlyftet. Konventet har betydelse för både lokal, regional och nationell kultur. Regionala kulturverksamheter ska därför finnas med i arbetet med konventet, med olika aktörer och kunna lyfta angelägna frågor och presentera

Foto: Sörmlands museum

intressant konst och kultur. Här ser vi ett angeläget behov av att möjliggöra ett breddat deltagande från övriga kommuner och länsgemensamma aktörer.

Sedan tidigare finns också samverkan kring nationella minoriteter och kring Kulturella och Kreativa Näringar (KKN) i länet, med både regionala parter och kommuner. Detta beskrivs ytterligare i bland annat avsnitten *”Gemensamma intresseområden 2023–2026”* och *”Regional utveckling och kultur”* nedan.

4.8 Gemensamma intresseområden 2023–2026

4.8.1 FN:s barnkonvention – tillämpning i regional kulturverksamhet

I den del av länets kulturliv som är för, med och av barn och unga, lyfts också perspektivet FN:s konvention om barnets rättigheter fram. Denna är också lagstiftad i Sverige sedan 2020. Barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del i verksamhetsutformning, planering och genomförande. De regionala verksamheterna har på olika sätt arbetat med barnrätten i konsten och kulturen, alltifrån metodik och perspektiv, till utbildning och genom-

förande. Det arbetet ska fortsätta att utvecklas under planperioden. I riksdagens *”Strategi för att stärka barnets rättigheter”* prop.2009/10:232 sägs att den svenska barnrättspolitikens syftar till att ett barnperspektiv ska anläggas vid alla beslut och andra åtgärder som rör barn och unga direkt eller indirekt (0–18 år). Utvecklingspotentialen finns här, för att skapa delaktighet och deltagande.

I Kulturplan Sörmland 2023–2026 ska nedanstående mål från *”Barnen först – riktlinjer för Region Sörmlands arbete utifrån lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter”* särskilt beaktas och användas som utgångspunkt:

Mål 4.

Inom ramen för sina uppdrag verkar Region Sörmland för att på bästa sätt säkerställa barnets hälsa, överlevnad och utveckling.

Målet knyts till artikel 31 i konventionen om barnets rättigheter som säger att alla barn har rätt till lek, vila, fritid och rekreation samt rätt att fritt delta i

det kulturella och konstnärliga livet. Insatser har gjorts i flera verksamheter med barnkultur-/konst-festivaler, pedagogiska insatser och det kreativa och insamlade arbetet. Det arbetet ska fortsätta och ha barns förutsättningar att delta på likvärdiga villkor för ögonen.

Mål 6.

Region Sörmland skapar förutsättningar och former för barns och ungas rätt till delaktighet och inflytande

Målet knyts till artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter som säger att barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som rör det. Barnets åsikt ska respekteras och tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad. Artikeln ger inte barnet automatiskt rätt till självbestämmande. Verksamheter har bjudit in barn för kunskapsinhämtning och deltagande i processer, likaså använt handledningsmaterial med inriktningen att nå delaktighet och inflytande. Här finns det en hel del att arbeta vidare med under de kommande åren.

Foto: Sörmlands museum

Bild från "Sången om mej", ett musikprojekt om och med människor som tillhör våra fem nationella minoriteter. Bilden visar medverkande låtskrivare Liliana Zavala.

4.8.2 Nationella minoriteter – inriktningar för regional kulturverksamhet

i

Nationella minoriteter eller **minoritetsfolk** kallas de etniska minoriteter som har en långvarig språk- och kulturgemenskap innanför den nationella gemenskapen, vanligen längre än hundra år (eller fyra generationer).

Enligt internationella konventioner, ILO:s konvention nr 169 och Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk, har sådana minoriteter rätt till skydd och stöd för att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

(Wikipedia)

Sveriges fem erkända nationella minoriteter, sverigefinnar, romer, samer, tornedalingar och judar finns i varierande utsträckning i länet. Samer är också erkända som ett urfolk. Region Sörmland har ett särskilt ansvar att främja möjligheten för minoriteterna att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. I enlighet med gällande lagstiftning behöver därför regional kulturverksamhet arbeta med detta. I nuläget finns ett samarbetande nätverk

mellan kommuner och Region Sörmland kring insatser för att främja kultur och språk. De senaste åren har särskild tyngdpunkt varit på sverigefinnar som är väl representerade i länet, samt den romska och samiska kulturen. Också arbetet med barns möjligheter att utveckla kulturell identitet och använda minoritetsspråk behöver fortsatt utvecklas och främjas. Arbetet i det samverkande nätverket behöver utvecklas, konkretiseras och utökas för att täcka samtliga minoritetskulturer i länet.

4.8.3 Sörmländska kulturtillgångar

Sörmländska kulturtillgångar är ett treårigt utvecklingsprojekt som finansieras av Kulturrådet och Region Sörmland. Projektet startade upp i januari 2021 och avslutas i december 2023.

Projektet syftar till att skapa relevanta och hållbara stöttande strukturer för att underlätta samverkan, utveckling och kreativt skapande för kulturlivets aktörer i Sörmland. Med ett kultur-områdesövergripande fokus vänder sig projektet till fyra målgrupper; fria kulturaktörer inom privat sektor, fria kulturaktörer inom idéburen sektor, offentliga kulturaktörer inom kommunal verksamhet och offentliga kulturaktörer inom regional kulturverksamhet.

Initialt gjordes behovsanalyser som resulterade i att tre behov identifierades. Dessa är behov av

stöttande strukturer, behov av samverkan och behov av mötesplatser. Tillsammans med målgrupperna och utifrån de tre behoven så arbetar projektet med ett behovsdrivet förhållningssätt för att hitta långsiktigt hållbara lösningar. Detta innebär att de som berörs av en utmaning också involveras på olika sätt i processerna med att identifiera och skapa lösningarna för den samma. Kulturlivet i Sörmland involveras på så sätt i både problemformuleringar och lösningar. Allt sker enligt devisen att hållbara, funktionella lösningar bäst utvecklas tillsammans!

4.8.3.1 Påverkan på den regionala kulturverksamheten och kulturlivet i Sörmland

Det pågående arbetet i projektet innebär att förutsättningarna för att bygga upp "Kulturkluster Sörmland" kommer att utforskas. "Kulturkluster Sörmland" är en nod i kultur-Sörmland dit kulturaktörer kan vända sig för att hitta stöd i form av bland annat kontakter, kunskap och bollplank. Under 2022 och 2023 sker verksamheten i pilotform som en del av projektet.

Resultat från piloten och övriga resultat från projektet kan komma att påverka infrastrukturen, kulturutbudet, förutsättningarna för samverkan samt konstnärers och kulturaktörers möjligheter

att verka i länet. Under planperioden kan resultaten påverka både inriktningar och aktiviteter för den regionala kulturverksamheten samt innebära förändringar i arbetssätt och infrastruktur för alla kulturaktörer i länet.

4.8.4 Gränsöverskridande kultur i uttryck och form

Det genreöverskridande arbetet är etablerat i den regionala kulturverksamheten, så under planperioden fokuseras på annat gränsöverskridande i uttryck och form samt arbetssätt och inriktning. Ett särskilt intresse behöver de regionala kulturverksamheterna rikta mot verksamhet som skapar inkludering, tillgänglighet och delaktighet, inom ramen för ett jämställt och jämlikt kulturutbud. Det handlar om att tillgängliggöra och skapa delaktighet, i såväl eget skapande av, som deltagande i, kultur, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller ålder. Dessa är också de sju diskrimineringsgrunderna. Regional kultur har och kommer att fortsätta arbeta med delaktighet och tillgänglig kultur vid utveckling av nya verksamheter, målgrupper eller lokalanvändning.

Foton: Malén Eneberg

Regional kulturverksamhet inom kultursamverkans- modellen

5.1 Regionala institutioner

De regionala institutionerna inom kultursamverkansmodellen är

- Scenkonst Sörmland med särskilt ansvar för dans, teater, musik och filmkulturell verksamhet.
- Sörmlands museum, med särskilt ansvar för kulturhistoria, kulturmiljövård bild och form samt hemslöjdsfrämjande verksamheter.
- Biblioteksutveckling Sörmland, med särskilt ansvar för litteratur och läsfrämjande verksamhet.
- Arkiv Sörmland.
- Svenskt Barnbildarkiv.

Dessa ansvarar för den regionala kulturverksamheten i samverkan och samarbete med andra aktörer.

Huvudman för Scenkonst Sörmland, Sörmlands museum och Biblioteksutveckling Sörmland är Region Sörmland. Huvudman för Arkiv Sörmland är en ideell förening och för Svenskt Barnbildarkiv Eskilstuna kommun. I enlighet med förordningen för kultursamverkansmodellen så omfattar dessa verksamheter de konstformer som tas upp i förordningen. Samtliga regionala kulturverksamheter samverkar och integrerar med det pågående utvecklingsprojektet Sörmländska kulturtillgångar. Detta då projektet under planperioden förväntas medföra ett utvecklings- och förändringsarbete som kommer att påverka såväl arbetssätt som utbudet och deltagandet i nätverks och kulturella strukturer.

Flera av de regionala kulturverksamheterna bedriver eller planerar för att arbeta med olika former av residensverksamhet.

Foto: Dancing Art/Danssommar Scenkonst Sörmland

5.1.1 Scenkonst Sörmland

Scenkonst Sörmland arbetar med professionell dans-, teater- och musikverksamhet, samt den filmkulturella verksamheten. En stor del av produktionen finns idag inom Sörmlandsmodellen, den samverkansmodell med länets kommuner som erbjuder ett professionellt utbud till länets barn mellan 5-15 år, två gånger om året. Därutöver utvecklas kontinuerligt ett utbud för en offentlig, publik verksamhet. Grundläggande för all produktion är konstnärlig kvalitet, ett strukturerat mångfaldsperspektiv och ett utvecklingsfokus med nyfikenhet och öppenhet för arbetsformer

och uttryck. Verksamheten har både en producerande och en främjande del, och riktar sig till alla åldersgrupper.

Scenkonst Sörmland vill med sin verksamhet lyfta fram ett arbetssätt och samtida scenkonst som främjar, överraskar och berör till förmån för reflektion och mänsklig tillväxt. Arbeta med konstnärlig förnyelse inom och mellan konstarterna samt utveckla plattformar för barns och ungas inflytande och delaktighet.

Dialog och samverkan med olika aktörer är en förutsättning för att nå ut i länet med upplevelser och verksamhet som bidrar till ökad gemenskap och en positiv demokratisk samhällsutveckling. Kunskapsinhämtning är en självklar del i hela verksamheten och fördjupar och säkerställer olika perspektiv i utvecklingen av institutionen. Ett utvecklingsarbete som berikar publiken och verksamhetsdeltagare oavsett målgrupp.

Under planperioden lyfter och använder verksamheten en mångfald av miljöer och scener för upplevelser, reflektion och kunskapsmöten mellan och med länets invånare. Detta för att uppnå en positiv arrangörs, publik- och deltagarutveckling.

En väl fungerande kulturell infrastruktur, ett mångsidigt och varierat kulturutbud och möjligheter för länets kulturskapare och invånare att undersöka och utveckla sin kreativitet, är en förutsättning för institutionens utveckling och tillväxt. Därför ges professionella kulturskapare med starka angelägna och formmässiga idéer utrymme att skapa i de olika konstformerna i regionala, nationella eller internationella samarbeten. Verksamheten fortsätter att utgöra en kraft för det fria kulturlivet, med syfte att skapa arbetstillfällen för professionella kulturskapare samt stärka konstformernas utveckling.

5.1.2 Sörmlands museum

Sörmlands museum arbetar med kulturarv, kulturmiljöer, slöjd samt bild och form.

Sedan 2018 finns museet med samlingar i en byggnad, i Nyköping, särskilt skapad för museiverksamheten med Berättande magasin i centrum. Samlingarna har en central roll då de utgör vårt kollektiva minne till vilket alla ska kunna bidra och ha fysisk och digital tillgång. Magasinen är unika då de är ordnade efter sitt sociala, ursprungliga sammanhang och befinner sig i gränslandet mellan utställning och magasin.

Foto: Sörmlands museum

Verksamheten inrymmer utställningar inne, ute och på webben, pedagogiska program för skolor och allmänhet, kurser, seminarier och rådgivning liksom insamling, dokumentation och utveckling av Berättande magasin.

Kulturmiljöuppdraget har en stark förankring i Sörmland med en stor mängd kulturhistoriskt intressanta miljöer, historiska byggnader och fornlämningar. Verksamheten utför ett stort antal antikvariska uppdrag i olika former och karaktär, liksom projekt från externa uppdragsgivare samt samverkansarbete med bland annat Länsstyrelsen och Hållbar regional utveckling. En omfattande kurs- och programverksamhet inom byggnadsvård och hantverk med fokus på hållbar utveckling genomförs därutöver.

Skolor kan delta i pedagogiska program, beställa studielådor och äldreomsorg kan låna minnesutställningar. Utomhusutställningen Historien i Sörmland finns på ett antal ställen i länet. Fast kulturhistorisk verksamhet bedrivs bland annat

på Nynäs slott, vid Malmahed i Malmköping och i Kungstornet i Nyköping. Sörmlands museum bevakar aktuell forskning och samverkar med universitet och andra lärosäten, med öppna studierum för forskning.

Arbetet inom Bild och form samt Hemslöjdsfrämjande verksamhet är i hög grad integrerat i museiverksamheten. Inom tema mathantverk belyses samtida och historiska mattraditioner, produktion, konsumtion och dess krav och konsekvenser för människa och miljö. Museet förmedlar den kunskapen på olika sätt, bland annat i museets restaurang, med höga kvalitetsmål.

Genom museets butikskoncept där hantverkare, slöjdare, konstnärer och designers bjuds in att skapa nya produkter med inspiration från museets samlingar bidrar museet till de kreativa näringarna i länet. Museet deltar inom uppdragen regional utveckling, gestaltad livsmiljö och arbetet för ett fysiskt och socialt långsiktigt hållbart samhälle.

5.1.3 Biblioteksutveckling Sörmland

Biblioteksutveckling Sörmland har i uppdrag att stötta och främja folkbibliotekens verksamhetsutveckling, samarbete och kvalitet med fokus på mänskliga rättigheter. Barnrätt, funktionsrätt och rätten till sitt språk är viktiga beståndsdelar för att stärka det demokratiska samhället i enlighet med Agenda 2030.

Det allmänna biblioteksväsendet är komplext och präglas på samma gång av samordning och differentiering. En balans som ständigt provas är effektiviserings- och samordningsvinster i förhållande till kommunalt självstyre och möjlighet till anpassningar som gör folkbiblioteken till en integrerad del av sitt specifika lokalsamhälle. Folkbiblioteken har potential att vara, och är redan i vissa fall, lokala noder i delvis globala strömningar som exempelvis digital delaktighet, medborgardialog och hållbar samhällsutveckling (Agenda 2030).

Biblioteket är på många sätt en spegling av samhället utanför dess dörrar. Människors förändrade beteende och förväntningar kopplat till digital transformation, demografiska förändringar på kort och lång sikt samt polariserad debatt i ett exponentiellt ökande informationsflöde

tar sig på olika sätt uttryck inne i bibliotekets verksamheter. Behovet av en ökad medie- och informationskunnighet på samhällsnivå är betydande för att stärka människors möjligheter att bli delaktiga i den pågående utvecklingen.

I uppdraget finns också ett ansvar för läsfrämjande och litteratur. Människors möjligheter att läsa handlar om grupper och individers möjligheter att ta en aktiv roll i det demokratiska samhället. Det läsfrämjande uppdraget handlar om att ta bort hinder för, och stärka förmågan till, läsning för människor i alla åldrar och med alla slags behov.

Att stärka litteraturen som konstform handlar om att främja och understödja tillblivelsen av litteratur med fokus på kvalitet och konstnärlig förnyelse genom exempelvis skrivfrämjande insatser, vilket innefattar hela det litterära ekosystemet och inte minst återväxten i form av barn och unga.

5.1.4 Arkiv Sörmland

Arkiv Sörmland är en ideell förening bildad av representanter från närings- och föreningsliv, enskilda personer och länets kommuner. Arkiv Sörmland ska verka för att vårda och bevara arkiv från hela den enskilda sektorn i Södermanlands län. Detta innefattar arkiv från bland

annat föreningar, företag, stiftelser, fonder, press, gårdar, personer och släkter.

Verksamheten omfattar åtgärder för bevarande, vård och registrering av arkiv samt att skapa förvaringsmöjligheter för enskilda arkiv. Organisationen ska arbeta för att marknadsföra och lyfta fram arkivens innehåll för forskare och allmänhet, utbilda i arkivvårdsfrågor och informera om vikten av ett bevarande av enskilda arkiv då detta inte regleras i lag. Organisationen ska också verka för att inventera och dokumentera nu varande verksamheter inom sitt område.

5.1.5 Svenskt barnbildarkiv (SBBA)

Svenskt barnbildarkiv (SBBA) är ett forskningsfrämjande arkiv som ensamt i sitt slag aktivt samlar in, registrerar, vårdar och bevarar barns bilder för forskning och studier om barn och barns liv, utveckling och livsvillkor. SBBA verkar både i det stora genom nationella och internationella samarbeten och i det lilla med projekt riktade mot barn och unga i länet.

I arkivet finns ca 700 000 bilder från slutet av 1700-talet fram till idag, gjorda av barn upp till 20 år, i huvudsak från Sverige, men också andra delar av världen. I dessa bilder finns berättelser om barnets egen samtid, deras syn på hur saker hänger samman eller hur det borde se ut. Bilder och berättelser som utgör en viktig del av barns eget kulturarv.

Det pågår ett riktat arbete för att fånga upp vad barn idag tycker är viktigt av det som pågår i samhället. SBBA söker aktivt upp barn i olika åldrar och med olika bakgrund för att få en så bred representation som möjligt i samlingarna och därmed säkra rikare historiska källor i framtiden.

5.2 Prioriteringar i regional kulturverksamhet

5.2.1 Professionell dans-, teater- och musikverksamhet

5.2.1.1 Dans

Dans finns med både i skolutbud och i det offentliga publika utbudet. I skolutbudet görs val av program och form utifrån målgruppen, för att visa på olikheter och igenkänning samt relevans. Allt för att utveckla förståelsen för dansens språk och uttryck. Målet att nå ut till publik utvecklas i nya former genom möten med en dansovan publik och på oväntade scener. Det medför att dansen behöver utvecklas i en uppsökande riktning med ett dialogbaserat arbetssätt. Detta uppnås genom att skapa platsspecifika verk, söka spelplatser där valet av plats kan vara konstnärligt, samverka med nya aktörer i länet och med koreografer som antar den konstnärliga utmaningen. Med kontinuitet bygger vi relationer till vår publik.

Bilder från insamlingsprojekt "En plats i min stad". Barn från Långbergsskolan beskrev Vattentornet i Nyköping.

Foton: Svenskt barnbildarkiv

Den främjande delen av verksamheten utgör central del för samverkan, delaktighet och inkludering samt i arbete med att nå nya målgrupper. Ett arbete som förbereds och genomförs i dialog och med kunskapsdelning med de andra konstformerna inom institutionen, en samverkan med långsiktig planering. Gästspel och samarbete med internationella och nationellt utblickar är viktiga för utvecklingen och nya upplevelser.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Utveckla arbetssätt för att nå ny publik via dialog och samverkan.
- Nya format och spelplatser för ny publik och nya målgrupper.
- Relevans för fler genom inkludering och fler identiteter på scen.
- Hållbara nätverk för dansutveckling och professionellt utövande.

5.2.1.2 Teater

Teaterverksamheten arbetar både med fördjupning i konstnärliga processer, och gör medvetna val för att skapa relevans för olika målgrupper.

Skolutbudet finns för alla mellan 5–15 år och där har åldersanpassningen stor betydelse. I det offentliga utbudet är nyskrivna pjäser som speglar vår samtid och klassiker som ställer de eviga frågorna grunden. Genom kontinuerlig turnéverksamhet och ett val att kunna spela fler föreställningar på samma plats byggs en publik runt om i länet. I områden utanför etablerade scener utvecklas arbetet mot nya målgrupper från tillfälliga projekt, till en uppsökande form med en kontinuerlig verksamhet över längre perioder. Samarbeten i olika former med institutioner och grupper på regional, nationell och internationell nivå är kunskapsutvecklande och ger mervärde även för publiken.

Särskilda prioriteringar 2023 – 2026

- Nå ut till ny publik genom medvetna angelägna val, relevanta för spelplats och målgrupp.
- Skapa kontinuitet och långsiktighet genom dialog och samverkan med mottagarna utifrån fördjupade konstnärliga processer.

Foto: Sörmlands museum

Foto: Mikael Sjöberg

5.2.1.3 Musik

Musikutbudet ska präglas av konstnärlig kvalitet och en mångfald av uttryck. Genom nationella och regionala nätverk sker erfarenhetsutbyte och samarbeten med målet att höja kvalitén på utbudet för målgrupperna. Den offentliga publiken nås till stor del genom samarbeten med länets arrangörer. Det finns en bredd och flexibilitet i genrer och en verksamhet som genom dialog och samverkan anpassar konsertformat och innehåll för publiken. Verksamheten arbetar också med geografisk spridning och kontinuitet i utbud.

Det beställs årligen ny musik av tonsättare och låtskrivare från olika genrer. Gästspel av regionala, nationella och internationella musiker erbjuder publiken en mångfald av uttryck. Musikresidens är därmed en viktig plattform för ett konstnärligt fördjupande arbete, men också för att skapa musik som utgår från det plats- och relations-specifika. Den uppsökande verksamheten kommer som inom de andra konstarterna att utvecklas för att nå ny publik.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Dialog och samverkan i fördjupade processer för nya möten med relevanta genrer för ny publik.
- Utveckla den uppsökande verksamheten för nya målgrupper genom deltagande, kunskapsutveckling och dialog.

5.2.2 Filmkulturell verksamhet

Verksamheten följer konstområdet som är i ständig utveckling avseende var och hur film upplevs och skapas. Främjandeverksamheten ger särskild uppmärksamhet åt barnfilmen som ett led i att ytterligare förstärka institutionens fokus på barn och unga. Inom stödet för film-skapande lyfts och förstärks också möjligheterna till att stödja nya berättelser för barn och unga. Deltagandet i nationella och internationella nätverk intensifieras för att ge länets invånare större möjlighet att ta del av utvecklingsarbeten och ny kunskap ur ett bredare perspektiv. De länsövergripande nätverken för filmkunnighetens utveckling i länet formaliseras för stabilitet och kunskapsdelning.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Samverkan för utveckling av filmkunnighet med stöd i nationella och internationella nätverk.
- Utveckling av stabila nätverk till förmån för barnfilm som kan ses, upplevas och utvecklas.
- Konstnärlig utveckling för filmskapare.

5.2.3 Regional museiverksamhet inklusive kulturmiljövård

Den regionala museiverksamheten strävar efter att vara en mötesplats för invånare och besökare, grupper och organisationer i länet.

Prioriteringarna under planperioden inbegriper att fler invånare än tidigare ska nås av och delta i museets verksamheter. En ökad samverkan kring kulturarv och kulturmiljö mellan museet, Länsstyrelsen och andra delar av länet är påbörjad. Kulturarvet är en viktig kraft för regional tillväxt. Erbjudandet till barn och unga förstärks i hela länet såväl som i museibygnaden. Samhällets långsiktiga utmaningar kring hållbarhet är ett centralt tema i museets hela verksamhet. Ämnesval, form och innehåll ska spegla men också utmana besökarna och deltagarna till reflektion. Prioriteringen ska också prägla insamling och dokumentation till samlingarna.

Museet utvecklar löpande tillgängligheten på de fysiska och digitala platser där verksamheten finns. Digitaliseringen av samlingarna är grundläggande för en långsiktig och systematisk samlingsförvaltning. Genom att publicera öppet,

med kulturhistorisk information och i hög kvalité kan man nå, utforska och använda materialet. Digitalisering ger stora möjligheter till varierad och utvecklad förmedling av exempelvis kulturhistorisk kunskap och hantverk, tekniken möjliggör interaktion och individens ökade möjlighet till upplevelse och lärande. Digitalt material är ett nödvändigt komplement till analog verksamhet.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Erbjuda kulturupplevelser till fler invånare, i synnerhet barn och unga.
- Ha hållbarhet som ledord för produktion, arbetssätt och innehåll.
- Utveckla och stärka digitalt utbud och digital förmedling med interaktion inom museets olika verksamhetsområden.

5.2.4 Bild och form

Den regionala bild- och formverksamhetens uppdrag utgår från:

- En främjandedel som bidrar till en funktionell och vital infrastruktur för bild- och formområdet.
- En producerande del för utställningsarbete på museet och i samarbetsprojekt i och utanför länet.
- Ett aktivt arbete med pedagogisk verksamhet inom området.

Främjandedelen har i uppdrag att på olika sätt ge stöd till näring, främja yrkesverksamhet och professionella kulturskapare genom att engagera dessa i projekt och genom utbildningar, nätverk, artist in residence-verksamhet med mera.

Den producerande delen har i uppdrag att bidra till utveckling av området genom utställnings-

Foto: Sörmlands museum

produktion och omvärldsbevakning. Arbetet bedrivs både strategiskt och operativt i samverkan med kulturaktörer i museets övriga verksamhet och i regionala och interregionala projekt. MU-avtalet (medverkans- och utställningsersättning) följs inom verksamheten, som också ska verka för att tillämpning sker av länets andra arrangörer. Museets insamlingspolicy utsträcks under planperioden till att samla in konst i samband med olika projekt.

Det finns ett behov att utveckla konstens roll och betydelse för barn och unga, i utställningar, pedagogik och skapande arbete. Sörmland är ett förhållandevis konstnärsstätt län där det finns en aktiv och tillgänglig landsbygd som lockar till etablering. Det finns också en relativt livaktig och varierad konstscen i länet, stadd i utveckling. Efterfrågat är stöttande strukturer för konstnärer och formgivare, liksom ett stöd till arbete med relevant tematik och pedagogik i konsten. Design, arkitektur och hållbarhet har också fått ökad betydelse inom konstområdet.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Utveckla och erbjuda kulturupplevelser och eget skapande för fler invånare, i synnerhet barn och unga.
- Inkludera relevanta samtida frågor för ett demokratiskt och hållbart samhälle i verksamheten.
- Arbeta med att stärka professionella kulturskapares villkor inom området.

5.2.5 Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Verksamheten har som syfte att främja och stärka kunskapen inom slöjd- och hantverk samt inspirera till eget skapande utifrån kunskapsförmedling, materiellt- och **immateriellt kulturarv** samt näringsperspektivet. I uppdraget ligger också att koppla slöjden till angelägna frågor som Agenda 2030, integration och folkhälsa.

i

Konventionen om immateriellt kulturarv antogs av Unesco 2003. Konventionen uppmärksammar levande kulturarv som traditioner, seder och bruk.

(Svenska Unescorådet)

Immateriellt kulturarv är sådant kulturarv som inte går att fysiskt ta på och som lever och överförs mellan människor, till exempel traditioner, handens och kroppens kunskaper, erfarenheter och kreativa uttryckssätt. Immateriellt kulturarv kan vara olika former av hantverk, ritualer, musik, eller berättelser.

(Wikipedia)

Det finns två inriktningar, mot textil och en med inriktning mot trä och metall. Inom museet finns även museipedagoger med speciell inriktning mot slöjd, bild och form.

Främjande av hemslöjd sker främst via kurser och workshops för allmänheten med särskilda aktiviteter för barn och unga, utställningar, fort-

Foton: Malén Eneberg

bildning och seminarier, samt genom de regionala textil- och täljakademierna m.m. Vid programverksamheten anlitas ofta yrkesverksamma slöjdare för att stärka näringen och säkra hög kvalitet.

På regional nivå sker samverkan med civilsamhället med länsövergripande verksamheter och med mindre grupper och föreningar. Dessutom sker samarbete med kommunala och regionala aktörer inom andra kulturområden samt enskilda hantverkare. På nationell och interregional nivå samverkas med Nämnden för hemslöjdsfrågor och Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund, samt läns hemslöjds konsulenter i andra regioner.

Viktiga målgrupper är barn och unga, professionella slöjdare och hantverkare, hobbyslöjdare, pedagoger samt en slöjdintresserad allmänhet. Angeläget är att nå nya målgrupper som sällan deltar i slöjd- och kulturaktiviteter.

Konsulenterna har särskilda näringspolitiska uppdrag att främja yrkesverksamhet och stödja de professionella utövarna. Det sker dels genom att engagera kulturskapare i olika delar av museiverksamheten dels genom att bidra med utbildningar, nätverksträffar med mera.

Framtida utmaningar finns i att utveckla nätverk med länets hemslöjdsorganisationer, likaså att lyfta den mindre uppmärksamslöjden

som kulturområde trots att eget handarbete/slöjdande alltid ligger högt i kulturvaneundersökningar. Den digitala utvecklingen, hållbarhetsengagemanget och pandemin gjort att fler människor hittar till hantverk. Slöjden har blivit mer synlig både i och utanför länet sedan museet flyttade in i nya lokaler med ändamålsenliga slöjdverkstäder. Museets verkstäder och utställningsmöjligheter är positivt för verksamheten. Det finns ett behov av att öka tillgängligheten till och användningen av dessa.

Inom hemslöjden finns en åldrande generation men återväxten är relativt god. Konsulentverksamheten behöver därför göra sig mer synlig för dessa nya kulturskapare.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Med analog och digital verksamhet inspirera länets invånare till hantverkande, i synnerhet barn och unga.
- Lyfta slöjd och hantverk som kulturområde.
- Stärka professionella kulturskapares villkor.
- Ha hållbarhet som ledord för produktion, arbetssätt och innehåll.

5.2.6 Biblioteksutveckling

I Sörmland finns nio kommuner och lika många folkbiblioteksorganisationer som skiljer sig åt i storlek och förutsättningar. Avseende utbud och service liknar folkbiblioteken varandra, samtidigt präglas de starkt både av kommunernas egenart och enskilda biblioteksmedarbetares kompetens, intressen och ambitioner. Inom länet finns en grundläggande struktur för kompetensutveckling, dialog, utbyte och i viss mån samverkan mellan folkbiblioteken. Strukturer för formell samverkan och samordning av resurser har stor utvecklingspotential. I bibliotekslagen står tydligt uttryckt att bibliotek ska finnas tillgänglig för alla. Hur det ska gå till på bästa sätt är på samma gång en fråga för varje enskilt bibliotek, som för biblioteksväsendet i stort, där bibliotekslagen pekar ut en gemensam riktning med prioriterade målgrupper.

En utmaning är också att lyfta, värna och vårda biblioteksuppdraget att vara tillgängligt, bidra till det demokratiska samhället till såväl kunskapsinhämtning och information som till bildning av individen.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Stärka samverkan och samordning mellan folkbiblioteken utifrån förändrade behov och beteenden i samhället, i och med den pågående digitala transformationen.
- Användarcentrerade metoder för hållbar utveckling och innovation.
- Insatser som leder till ökad likvärdighet och tillgänglighet i folkbibliotekens utbud och service.

Foto: Gunta Podina

5.2.6.1 Litteratur

Konstområdet är relativt ungt, sett ur kultur-samverkansmodellens perspektiv, och är därmed i en spännande utvecklingsfas i många delar av landet, så också i Sörmland. Litteraturen står å ena sidan stark med ökande försäljningssiffror och nya format så som ljud- och e-ljusböcker via prenumerations- och/eller strömningstjänster. Å andra sidan är det fortsatt mycket svårt att försörja sig på smalare och konstnärligt förnyande innehåll. Många aktörer delar sin tid med annan försörjning för att kunna ägna sig åt sitt litterära skapande.

I Sörmland finns ett levande litteraturliv som består av etablerade och kanske blivande författare, skribenter, estradpoeter, arrangörer av litterära arrangemang, bibliotek, bokhandlare och förlag med flera. Många språk, olika åldrar och genrer finns representerade. Sedan litteraturen började att undersökas och kartläggas med någon slags systematik runt 2015 har kunskapen om fältet ökat i länet.

Uppdraget/funktionen litteraturutvecklare är permanent sedan 1 januari 2021 och ska vara strategiskt inriktat med vissa operativa punktinsatser. Målsättningen är att bidra till ett bredare och starkt litteraturliv med god återväxt. Fragment av strukturer för stöd och nätverkande inom fältet finns, men stabila strukturer som i hög grad står för sig själva saknas idag i Sörmland. Exempelvis erbjuder idag endast ett fåtal kulturskolor kreativt skrivande som ämne och unga med skrivande som intresse får förlita sig på sin egen förmåga att hitta utvecklingsmöjligheter, i bästa fall med stöd av en engagerad lärare. Unga skrivande uttrycker ett starkt behov av att träffa likasinnade.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Samverkan med och mellan olika aktörer inom Sörmlands litterära ekosystem.
- Stabilisera och vidareutveckla strukturer för talangutveckling, främst för barn och unga.
- Öka synligheten/medvetenheten om det litterära Sörmland genom kommunikativa insatser.

5.2.6.2 Läsfrämjande

På statlig nivå finns flera satsningar och initiativ som på olika sätt kan stärka läsfrämjande verksamhet både lokalt och regionalt. Samverkan mellan intressenter från offentlig- och ideell sektor är ett uttalat krav för att kunna ta del av flera av satsningarna. I Sörmland finns etablerad och pågående samverkan mellan den regionala biblioteksverksamheten och barnhälsovården, LSS, äldreomsorg och folkbiblioteken. I kommunerna ser förutsättningarna olika ut, men någon form av samverkan kopplat till läsfrämjande finns inom samtliga kommuner. Folkbiblioteken i Sörmland har en viss samverkan sinsemellan kopplat till likvärdigt utbud av medier med fokus på tillgänglighet och digitala format.

I Sörmland är utbildningsnivån relativt sett lägre än i övriga landet, samtidigt som arbetslösheten är högre. Barnfattigdomen är förhållandevis hög och det finns flera utpekade så kallade utsatta områden. Sannolikt finns här ett samband med läsvanor och språklig förmåga. Vi vet att språkutvecklingen under de första tre åren i ett barns liv är avgörande. Med ett utvecklat språk och goda möjligheter till läsning ökar en persons chanser till god hälsa och livskvalitet. Sörmland har en del landsbygd och vi ser en demografisk utveckling mot en högre andel äldre, vilket adderar långa avstånd till det fysiska biblioteket och digitalt utanförskap som potentiella hinder för läsning.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Samverkan regionalt och nationellt för ökad lokal likvärdighet gällande möjligheter till läsning för alla.
- Små barns språkutveckling.
- Förbättrad och ökad tillgänglighet genom användarcentrerade metoder för verksamhetsutveckling och innovation.

5.2.7 Regional enskild arkivverksamhet

5.2.7.1 Arkiv Sörmland

Under föregående kulturplaneperiod har Arkiv Sörmland, genom interregional samverkan, arbetat systematiskt och intensivt för att få till stånd ett system för långsiktigt bevarande, ett e-arkiv. Vi har för avsikt att vidareutveckla detta till en e-arkivcentrumbildning för den enskilda sektorn. Häri kan digitalt födda och digitalt bevarade handlingar förvaras och tillgängliggöras för en bred allmänhet.

Den sörmländska modellen, där föreningsarkivhandlingar förvaras och tillgängliggörs i kommunerna, behöver uppdateras så att den anpassas till samtid och framtid. Samverkan med länets kommuner och regionarkivet ska ses över.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Interregional samverkan i avsikt att vidare utveckla e-arkiv för den regionala enskilda sektorn, en e-arkivcentrumbildning.
- Digitalt bevarande.
- Samverkan med länets kommuner och regionarkivet.
- Tillgängliggörande av arkivhandlingar.

5.2.7.2 Svenskt barnbildarkiv

Av Svenskt barnbildarkivs 700 000 bilder är 120 000 digitaliserade och sökbara i arkivets registreringsystem. För att möta det ökade intresset för samlingarna arbetar SBBA för att fler bilder görs tillgängliga och sökbara i tillförlitliga registrerings- och bevarandesystem. Det ökade intresset skapar också ett behov av en användarvänlig visningsplattform där samlingarna kan ses, var man som användare än befinner sig. Arbetet med att knyta kontakter, bygga samarbeten och utbyten med såväl forskare och studenter nationellt och internationellt liksom lokalt, med de sörmländska kulturinstitutioner som arbetar med barns skapandeprocesser, ligger högt i SBBA:s prioriteringar. Även här aktualiseras behovet av en digital visningsplattform.

SBBA vill vidareutveckla metoder för fördjupade tematiska insamlingar och låta fler barnröster bli representerade i arkivet. Målet är att SBBA skall vara synlig på alla platser och på olika sätt stärka barnbildens värde.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Utveckla barns och ungas deltagande i arkivverksamheten.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

5.2.8 Unga kulturyttringar – framtidens konst- och kulturområden?

Genom Sörmlandsmodellen garanteras länets 5–15 åringar två scenkonstföreställningar per år men vad händer med kulturvanorna när man gått ut grundskolan och själv måste söka upp kulturen? Med utgångspunkt i Barnkonventionen och de nationella kulturpolitiska målen har Kultur & Utbildning 2014 och 2021 genomfört Ungkulturenkät Sörmland.

Syftet med enkäten är primärt att fånga upp vilka kulturaktiviteter som sörmlänningar i ålder 16–26 år ägnar sig åt på fritiden, samt att identifiera kulturyttringar som idag tangerar de regionala och statliga kulturuppgifterna och som ännu inte är etablerade inom offentlig bidragsgivning. Gemensamt för de konst- och kulturområden som ingår i statlig bidragsgivning är att det finns högre utbildningar på området, vilket både kan stå i direkt motsats till nya kulturtrender som utövas av unga och unga vuxna och ta lång tid att etablera.

Genom 2014 års enkät fångades exempelvis graffiti/ muralmålning och design inom dataspel upp som konstområde som utövas av professionella

konstnärer och speldesigners. Inga nya unga kulturyttringar har kunnat identifieras i 2021 års enkätsvar men däremot utvecklingsområden som ungt arrangörskap, kulturutbud, tillgänglighet, kollektivtrafik kontra kulturutbud i andra kommuner, information och marknadsföring, digital kultur med flera. Det handlar både om att säkerställa målgruppens möjligheter till kulturell delaktighet och att ta vara på den skatt av över 300 tankar, förslag och idéer som inkommit.

Särskilda prioriteringar 2023–2026

- Tematiska fokusgruppsarbeten utifrån inkomna förslag från enkätresultaten.
- Fördjupa kunskapen om digital kontra analog kultur, streamad kultur kontra livekultur och kultur som är "både och", samt om ekonomins betydelse för det kulturella deltagandet hos unga.
- Metodutveckling för att säkra allas rätt till kultur med särskilt fokus på utsatta grupper bland unga.

Victoria "Vickan" Sundqvist in action under Graffititurné Sörmland slutstopp i Gnesta 2017.

Foto: Ulla Allmér

Foto: Eugen Chystiakov/Unsplash

Regional utveckling och kultur

Att konst- och kulturpolitik inte ska styras av andra samhällsintressen som grund är uppenbart utifrån dess egenvärde. Men i den regionala kultursynen, de kulturstrategiska utgångspunkterna pekas på att konst och kultur har stor betydelse också inom alla samhällsområden.

Kultur skapar bland mycket annat värde för människors hälsa och livskvalitet, bidrar till upplevelser och intryck i besöksnäring, rör sig i gränsområdet mellan konst och näring bland kreativa och kulturella näringar (KKN), är en arena för integration och social hållbarhet, bidrar till kompetens och bildning, har stor påverkan på boendemiljö och platsens attraktivitet, liksom för boende och arbetsmarknad. Konst och kultur är med sitt egenvärde av betydelse för regional utveckling och samhällsbyggandet.

En kulturdriven samhällsutveckling, i stad och landsbygd, kan skapa andra förutsättningar och möjligheter för attraktivitet, meningsfullhet, boende och tillgänglighet till samhällsfunktioner.

6.1 Folkbildning

Även folkbildningen i Sörmland är av stor betydelse för den regionala utvecklingen. Inte bara som en bildnings- och utbildningsinstans, utan också som kulturbärare och förmedlare. Konst och kultur är en stor del av folkbildningens verksamhet, når många och bidrar därmed till både kompetensförsörjning och ett aktivt kulturliv, både som deltagare och att ta del av. En välutvecklad folkbildning möjliggör också en ökad attraktivitet för individen, genom ett brett och aktivt engagemang i aktiviteter och upplevelser. Inte minst när det gäller att arbeta med estetiska kurser, förberedande för konst och kulturutbildningar, eller att skapa kulturentreprenörskap.

6.2 Kulturella och Kreativa Näringarna (KKN)

I Sörmland togs ett politiskt beslut i den regionala utvecklingsnämnden och i nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet, om ett uppdrag till respektive verksamhetsområden att samverka och samarbeta med varandra kring

och i områden där ett gränssnitt i respektive uppdrag finns. För den kommande planperioden kommer särskilt fokus därför att ligga på att utveckla gemensamt arbete kring KKN, och för den framtida samverkan verksamhet kring besöksnäring, bildning, utbildning samt samhällsplanering, inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin.

Inom KKN läggs ett fokus på kunskap såväl för det offentliga inom region, kommun och andra instanser, som för KKN-aktörer och företrädare för kreativa näringar idag och i framtiden. Likaså att ta in KKN som ett viktigt område i projektet Sörmländska kulturtillgångar, i dagsläget med att undersöka hur mötet mellan kulturens olika aktörer i fysisk eller digital form ska kunna utvecklas. Detta omfattas i det pilotarbete som bedrivs under 2022 och 2023. Andra områden som behöver utvecklas är stödstrukturer, nätverk och kunskapsbanker för KKN-sektorn, liksom anknytningen till nationella insatser för sektorn genom en nationell KKN-strategi och organisationer med den kreativa sektorns intressenter.

6.3 Internationellt arbete

Ett internationellt perspektiv ska bidra till att stärka och vidareutveckla arbetet med kulturutveckling i Sörmland. Det internationella perspektivet bidrar till ökad innovationsförmåga och utveckling såväl inom den egna verksamheten som inom kulturlivet i Sörmland. De möjligheter som finns till verksamhetsutveckling som internationellt samarbete ger ska tas tillvara.

6.4 Kulturens koppling till Agenda 2030 och regional utveckling

Agenda 2030 innehåller 17 delmål inom tre dimensioner; ekonomiska, sociala och miljömässiga. Delmålen är ramen för utveckling i Sörmland och inkluderas i såväl regionala utvecklingsstrategin som i hållbarhetsprogrammet.

Utvecklingsinsatser och investeringar ska stärka Sörmlands konkurrenskraft och leda till förbättrad hälsa och ökat välbefinnande för länets invånare.

Men utvecklingen får inte ske på bekostnad av att de planetära gränserna överskrids då såväl människors hälsa som långsiktig ekonomisk tillväxt är beroende av att ekosystemen är i balans.

Foto: Erika Stenlund

Foto: Gunta Podina

Foto: Malén Eneberg

Foto: Malén Eneberg

Hållbar utveckling ska integreras i den regionala kulturverksamheten. Agenda 2030 understryker att samtidens stora utmaningar hänger samman och måste lösas med en kraftsamling från hela samhället. För att främja ett innovativt klimatarbete och verka för jämlik hälsa i befolkningen krävs ett samspel mellan aktörer såväl inom kultursektorn som i andra samhällssektorer, till exempel folkhälsoområdet och samhällsplanering.

Kulturella och demokratiska värden har starka kopplingar till Agenda 2030, inte minst vad det gäller folkbildning, demokrati, inkludering, samarbete, minskad ojämlikhet och samhällsutveckling på bred front.

Aktörer inom kultur- och konstområden, liksom inom kulturarv- och kulturmiljöområdet, knyter an till och bidrar till uppfyllelse av hållbarhetsmålen i Agenda 2030, direkt eller indirekt. För att nå de högt ställda målen om deltagande och hållbarhet i kulturlivet måste olika politikområden samverka. Först då kan kulturpolitiken föras med ett regionalt helhetsperspektiv. Därför behöver kulturverksamheterna inom Region Sörmland särskilt arbeta med delaktighet och tillgänglighet till kultur.

Sörmlands variation av kultur- och naturvärden är en viktig tillgång för en attraktiv livsmiljö och hållbar näringslivsutveckling. Med koppling till den fysiska planeringen, behövs fortsatt arbete med hur natur- och kulturmiljöerna kan bevaras, användas och utvecklas, för att bli en tillgång för den regionala utvecklingen och för hållbar tillväxt i länet.

Foto: Gunta Podina

Kulturplanens funktion och grund

7.1 Syftet med kulturplanen

Kulturplanen är både ett program och ett styrdokument för den regionala kulturverksamheten, **konst- och kulturpolitiskt**. Det skrivs i enlighet med förordningen om kultursamverkan till vissa delar, samtidigt som den pekar på helheten i länets kulturliv. Här identifieras också de olika aktörerna, samverkansparter och former, samt ambitionen att svara på varför – vad – hur vi arbetar med kulturen i Sörmland.

Kulturplanen skrivs med både staten, kommunerna, kulturskaparna, politiker, föreningsliv och andra aktörer som målgrupp. Den lagreglerade delen skrivs för att få medfinansiering till att utveckla och skapa kultur i länet, men annat beskriver kulturella relationer som är grundstenar i ett aktivt, engagerat kulturliv. Planen har också syftet att tydliggöra den grundläggande synen på konst – och kulturpolitik, och de val den regionala kulturverksamheten ska utgå från i planering och genomförande av aktiviteter.

Planen har inte ambitionen att ha en hög konkretisering, utan ha prioritet på kultursyn, strategiska inriktningar och prioriteringar. Den årliga aktivitetsplanen som är kopplad till kultur-

planen tar upp insatser och prioriterat utövande – ”vad:et och hur:et” – i verksamheterna, som också är en grund för den årliga statliga medfinansieringen.

i

*Genom att särskilja **konstpolitik** och **kulturpolitik** betonar man konstens autonoma roll och kulturens demokratiska betydelse. Kulturpolitik har ett medborgarperspektiv medan konstpolitiken fokuserar på konstens egenvärde och på konstnärlig kvalitet.*

(Göteborgs universitet)

7.1.1 Skapandet av kulturplanen

Utmaningen med en ny kulturplan är att lära av tidigare erfarenheter, och samtidigt se nya perspektiv och möjligheter. Att se vilka frågor som är mest relevanta för framtiden, att se vilka förbättringar och utvecklingsområden som finns. Inför arbetet så identifierades behovet av att bättre balansera kultur- och konstpolitik och att få en beskrivning på vilken kultursyn Region Sörmland ville stå för, som skulle innefatta både konst- och kulturpolitiken.

Att ta fram en ny kulturplan är ett omfattande arbete som innebär att många behöver involveras, många ska och behöver lämna synpunkter och förslag, och många olika nivåer av aktörer förutsätts delta.

För denna kulturplaneperiod är ambitionen att kulturplanen ska vara mer strategisk inriktad, ha mer av vägval och inriktningar än specifika aktiviteter, och spegla länets vision för dess kulturliv. Hänsyn behöver ändå tas till nationella kulturpolitiska mål och prioriteringar, liksom till regionala och kommunala. Därtill finns viljan att utveckla samverkan och former, att stärka länet som kulturplats och som kulturarena.

Inledningsvis arbetades ett ramverk fram, vilka delar en kulturplan skulle ta upp. En mycket grundläggande tanke var vilken kultursyn den

Foto: Mattias Lindbäck

regionala kulturen skulle bygga på. I Samkultur arbetades sedan vision, målbild, ambition och grunderna för de strategiska utvecklingsområdena fram, och som också blev en del av underlaget för samverkansdialogerna. Med kommunerna togs en arbetsprocess fram för dialogmöten, där kommunerna hade ansvaret för att forma mötesformen, delar av innehållet och hur inbjudan till deltagande utformades. Region Sörmland tog in en fristående processledare för att leda dialogmöten med och i kommunerna, och tog in ett kunskapshöjande inslag genom en föreläsning kring kulturpolitik, dess utformning och grunden för kultursamverkansmodellen. Det medförde att varje dialogmöte i kommunerna blev olika i format och innehåll, liksom att några möten genomfördes med politiker och tjänstepersoner, andra med inbjudna företrädare för kulturskapare och civilsamhälle. Sammantaget har hela processen blivit underlag för en kulturplan, med samverkan som ledord, behovsorientering som grund, en tillit till konsten som kulturell trygghet, och en kultursyn som kan bidra till svaret på frågan – varför kultur?

I framtagandet av kulturplanen har Kulturrådets prioriteringar från 2021 och 2022 funnits med.

7.1.2 Uppföljning av kulturplanen

Kulturplanen är ett styr- och planeringsdokument, beslutat i regionfullmäktige vart fjärde år. Kulturplanen följs varje år av en aktivitetsplan, som anger vad och hur den regionala verksamheten fokuserar på aktuellt år. Den planen följs årligen upp i den ansvariga nämnden, liksom på nationell nivå. Därutöver planeras för en uppföljning i samverkansorganet Samkultur Sörmland. Region Sörmland rapporterar varje år in i Kulturdatabasen, det nationellt gemensamma systemet för kultursamverkansmodellen, den regionala verksamheten, i huvudsak i siffror. Uppgifter i den tas om hand och följs upp av nationella myndigheter, men också i Region Sörmland och i Samkultur Sörmland.

Inför och under planperioden ska därför en struktur för uppföljning av kulturplanen och dess årliga aktivitetsplan arbetas fram, som möjliggör för berörda intressenter att ta del av utvecklingen.

Scenkonst Sörmlands föreställning *Tre Systrar*, av Anton Tjechov på Idéfarmen i Dunker Lundby, Malmköping.

Bilaga 1

– Förutsättningar för kultur och kulturskapande i kommunerna 2022

– ett urval framtaget med kommunerna

Underlaget i följande bilaga togs fram tillsammans med kommunerna under hösten 2021. Texterna är kommunernas egna ord om sina kommuner. Samtliga delar beskriver kommunernas förutsättningar för kultur och kulturskapande. I många fall är informationen ett urval, för fullständiga uppgifter vänligen kontakta respektive kommun. Kommunerna presenteras i alfabetisk ordning.

Eskilstuna

Eskilstuna är en kommun med 107 635 invånare, bestående av universitetsstaden Eskilstuna med flera stadsdelar, varav fem är prioriterade. I kommunen finns även Torshälla stad samt ett flertal orter på landsbygden.

Eskilstunas målsättning för kulturen är att alla invånare, oavsett vilka de är, tar del av och utövar kultur på likvärdiga villkor. Eskilstuna ska vara en aktiv och attraktiv kulturstad där stadens fria kulturliv, professionella kulturskapare och kulturella och kreativa näringar ska ges goda förutsättningar att etablera sig, verka och utvecklas. Kulturlivet ska kännetecknas av hög konstnärlig kvalitet, delaktighet och medskapande. Vi vill att kulturen i Eskilstuna ska utvecklas och att kulturen ska utveckla Eskilstuna.

I kommunen finns Eskilstuna konstmuseum, Ebelingmuseet och Eskilstuna stadsmuseum, där ett flertal kulturhistoriska miljöer ingår. 2020 blev kommunens musikskola till kulturskola. Eskilstuna har ett stadsbibliotek med sex filialer i stadsdelar och på landsbygden, samt arbetar uppsökande genom biblioteksbussen och lässatsningen. I kommunen finns flera mötesplatser för unga, gamla och personer med funktionsnedsättningar, två lokaler anslutna till Folkets Hus och Parker samt 178 offentliga konstverk.

I kommunen finns ett 70-tal stödberättigade kulturföreningar och många aktiva kulturskapare och KKN-aktörer. Kommunen delar ut kulturbidrag genom föreningsstöd till arrangemang, projektbidrag för fria kulturaktörer samt kultur- och arbetsstipendier.

Eskilstuna	
Invånare (2020)	106 975
Styrning	Kultur och fritidsnämnd samt Torshälla stadsnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Särskilda satsningar riktade till barn och unga, nationella minoriteter, landsbygd och prioriterade stadsdelar. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Kulturstipendier/arbetsstipendier för professionella kulturskapare, Projektbidrag för fria kulturutövare, Arrangemangsbidrag för finsk kultur, Arrangemangsbidrag för publik verksamhet för stödberättigade ideella föreningar, Bidrag för särskild samhällsnytta, Stimulansbidrag för idrott och kultur, Utbildningsbidrag för ledare och personer med förtroendeuppdrag, Bidrag till studie-förbund, Arrangemangsbidrag för arrangemang i Torshälla, STIGA Sports Arenas evenemangsfond samt kommunföretagens evenemangsfond.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubventioner, scenvagn för uthyrning, kostnadsfri scen, samverkansöverenskommelser och sponsring.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Ung pott. Utbildningsprogrammet Unga kultur- arrangörer i samarbete mellan kommunen och föreningen Royal.
Kulturskola	Kulturskola med kurser i instrument, sång och kör, låtskriveri och musikproduktion, dans, film och animation, teater, järnsmede, musikal, bild och form, skrivande, keramik. 1 267 platser. Terminsavgift 550 kr/termin. Finns också öppen kulturskola och El Sistema.
Estetiskt gymnasium	Ja
Bibliotek	I Eskilstuna och Torshälla finns det sex bibliotek och en biblioteksbus. Svenska Deckarbiblioteket.
Platser för kultur i kommunal regi	Lokomotivet, Teatern - Stora scen, Teatern - Lilla scen, Contrast, Konserthallen, Kulturskolan Gamla teatern, Rademacher-scenen, Holmberget (utomhus), Scen på Fristadstorget (utomhus), Scen på Östra torget i Torshälla (utomhus), Stiga Arena, Balsta musikslott (ateljéer och replokaler), Musikproduktionsrum och danssalar i de 13 mötesplatserna.
Utställningslokaler i kommunal regi	Eskilstuna Konstmuseum, Ebelingmuseet i Torshälla, Skulpturparken Holmberget. Utbudet kureras av Konstmuseets anställda.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Torshälla kulturfestival, Kulturfest Kulturnatten, Branschfest med prisutdelning av musikpris och stipendier, Folk och kultur samt programläggning vid speciella dagar/veckor så som Spring Pride, kvinnodagen, påsk, halloween, jul, förskoledagen, nationaldagen, etc.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Arbetar med frågan via destination Eskilstuna. Flertal satsningar har gjorts.
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar görs. Kommunen är finskt förvaltningsområde.
Arkiv	Eskilstuna stadsarkiv, det nationella minoritetsarkivet Sverigefinländarnas arkiv, Eskilskällan, Svenskt barnbilsarkiv och Stadsmuseets samlingar och arkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Urval av spelplatser/scener utanför kommunal regi: Biograf Royal, Biografbaren, Café Norr, Scenkonst Sörmland - lilla och stora blackboxen, Beckalin - Gamla stan, Saga Salongen Torshälla, Haneberg i Näshulta, Parken Zoo, Vilsta Sportcafé, Marys café, Bergströmska gården, Gamla Tryckeriet, Hembygds-museet i Barva, Munktellemuseet, Linbanemuseet i Malmberga, Folkets hus Royal, ABF-huset Visheten.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Eskilstuna konstförening, Konstfrämjandet Sörmland, Galleri Källaren, Form & Färg verkstaden, Galleri Lindell, Galleri Gamla stan, Galleri Borgenhag Holmqvist, Wäsby galleri, Mälarsjukhusets konsgalleri, Galleri Bogården, Galleri Konst-igt, Galleri Talltorp, Konstfrämjandet, Ateljé Fleece, Keramikstudion, Torshälla konstförening.
Musikstudios	Det finns studios i vissa fritidsgårdar/mötesplatser samt i Balsta musikslott. Finns även några privata musikstudios som drivs av företag.
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Det finns många replokaler i Balsta musikslott som kan bokas via studieförbunden Folk-universitetet, Sensus och Studieförbundet. Danssalar, musikrum för produktion och repetition finns via kommunens mötesplatser och fritidsgårdar. Kulturskolan, studieförbunden samt t ex Dansakademin i ABF:s regi har även tillgång till salar.
Bygdegårdar	Barva Bygdegård/Barvagården, Jädersgården, Vilans Bygdegård, Västermo Bygdegård.
Kulturarv	Stadsmuseet - Lagersbers säteri, Ångbåten Gerda, Rademachersmedjorna och Sörmlandsgården. Bergströmska gården, Gamla Tryckeriet, Hembygdsmuseet i Barva, Munktellemuseet, Linbanemu-seet i Malmberga, Sigurdristningen, Gravfälten i Tumbo, Runstenarna vid Balsta, Lövhultastenen, Stora Tidö-Stenen, Eskilstunkistan, Fornborgen Ogaklev, Öja-Västermo Hembygdsförening, Näshulta Hembygdsförening, Husby-Rekarne Hembygdsförening, Hembygdsföreningen Kjula-Jäder, Gillberga-Lista Hembygdsförening, Årila Stenkvista Hembygdsförening, Barva Hembygdsförening, Sällskapet S:t Eskil, Hällbybrunn Hembygdsförening, S:t Olofs Gille, Torshälla hembygdsförening.
Kulturföreningar	78 bidragsberättigade kulturföreningar (2019).
Aktiva studieförbund	Studieförbundet Vuxenskolan, Sensus, Folkuniversitetet, Studieförbundet, ABF, Bilda, Ibn Rushd, NBV, Kulturens och Medborgarskolan.
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Konstfrämjandet, Konstrundan i Torshälla, Konstens vecka, Eskilstuna, Färg & Formverkstaden (förening).
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Främst föreningar som exempelvis Eskilstuna Riksteaterförening, Scenknuten, Moderna Operan, Teater Crum, barnteaterföreningen Loppa, mm men även företag så som EskilstunaReyn och fria aktörer som Mer Dans åt Folket.
Utbildning inom kultur	Eskilstuna folkhögskola med Region Sörmland som huvudman. Let's move, Dansakademin.

Flen

Flens kommun kännetecknas av stor mångfald, kulturellt, befolkningsmässigt samt orter emellan. Utbildningsnivån är relativt låg med socio-ekonomiska utmaningar. Invånarantalet minskar, medelåldern ökar. Många pendlar till kommunen för att arbeta men bor på andra platser. Utmaningarna är stora, möjligheterna likaså. Många nöjda fritidshusägare tillbringar tid i kommunen. Läget mitt i Sörmland öppnar för besöksnäringen. Naturen ger fina möjligheter till rekreation. Mathantverket, föreningslivet och engagemanget blomstrar. Vårt kulturhistoriska arv med bland annat Stenhammars slott och Harpsund gör kommunen internationellt intressant.

Ett stort antal aktörer och näringsidkare inom konst- och kulturområdet samt inom de kreativa näringarna bor i kommunen. Att samverka mellan samhällsområden, skapa innovationer, nyfikenheten söka framtidens utvecklingsmöjligheter där människors upplevelse av att bo kvar, verka, leva sina liv i Flen, är avgörande. Kulturen bidrar!

Flens kulturpolitik beskrivs i en kulturplan med fyra inriktningsområden. Barn och ungas möjligheter, Att synliggöra kulturen, Att synliggöra konsten, Att fler platser för kultur och kulturella möten skapas. Planen är antagen av kommunfullmäktige och berör alla kommunens nämnder och bolag. Området är organiserat inom Barn-, utbildnings-, och kulturnämnden och drivs av en kulturenhet sedan 2018.

Genom konkreta samarbeten, samtal och återkommande dialoger på flera orter ges aktörer och intresserade möjlighet att delta i-, och påverka kulturområdet. Aktiviteter och arrangemang bidrar till arbetstillfällen.

Flen	
Invånare (2020)	16 431
Styrning	Barn-, utbildnings- och kulturnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Evenemangsbidrag för föreningsevent, Allmänt föreningsstöd.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Utlåning av utrustning/teknik, hyressubvention.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Pengar i Påse. Coachning är en del av stödet.
Kulturskola	Avgiftsfri kulturskola.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Huvudbibliotek i Flen. Filialer i Hälleforsnäs, Bettna och Malmköping.
Platser för kultur i kommunal regi	–
Utställningslokaler i kommunal regi	Konstgalleri på Bruket-området i Hälleforsnäs för professionell konst. Gallerirum på Flens bibliotek för intresserade, privatpersoner och föreningar.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	En återkommande kultur- och litteraturfestival på hösten, Midsommarfirande, Nyårsevent.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Kultur arbetar tillsammans med Näringsliv och turism med KKN. Flertal satsningar har gjorts.
Nationella minoriteter	–
Arkiv	Kommunarkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Virrestad gård och Teater Klämman, Mellösaverken, Idéfarmen, Orrestad gård, Lida gård, Tealoka-len, Diverse folkets hus, hembygdegårdar, slott och caféer.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	–
Musikstudios	Fritidsgårdarna och studieförbundet.
Replikaler musik/dans/teater eller liknande	Kulturskolan har lokaler och tillgång till skolans aula och scen.
Bygdegårdar	Dunkers församlingshem, Lindersborgs bygdegårdsförening, Skebokvarn, Vadsbo-Blacksta föreningsgård.
Kulturarv	Det finns många museer i privat regi. Bland annat Malmahed museum och Gjuterimuseet i Hälleforsnäs.
Kulturföreningar	Tolv bidragsberättigade kulturföreningar (2021).
Aktiva studieförbund	ABF, Studieförbundet Vuxenskolan, Studieförbundet är de tongivande men fler får stöd.
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Mellösaverken. Idéfarmen.
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Teater Klämman, Sigridslund.
Utbildningar inom kultur	–

Gnesta

I Gnesta kommun finns ett brett och varierat kulturutbud vilket möjliggör för möten mellan människor och ger tillfällen till nya upplevelser för invånare och besökare. Detta sker genom många aktiva ideella kultur- och intresseföreningar, studieförbund, professionella kulturaktörer, hembygdsföreningar, programverksamhet på kommunala mötesplatser och via Kulturskolan. Alla aktörer verkar sammantaget för mångfald, för olika konst- och kulturuttryck, olika målgrupper och åldrar och utbudet har en bred geografisk spridning i kommunen.

Kommunen ansvarar för generella kulturfrågor, föreningsbidrag, projektbidrag till Ung kultur och inköp av konst. Kommunen har samarbetsavtal med två av de professionella kulturaktörerna och flera återkommande kulturarrangemang genomförs i samarbete mellan aktörer och kommunen.

På huvudbiblioteket genomförs regelbunden programverksamhet och i kommunal regi finns även samlingslokalen Elektron. Det nyligen upprustade Gamla vattentornet innehåller också en yta för arrangemang. Kulturskolan har fokus på att vara tillgänglig för alla via en bredd av kurser och projekt. Genom Skapande skola samarbetar skolorna med kulturarbetare i och utanför kommunen och via samarbetet med Scenkonst Sörmland ges föreställningar för förskolebarn, grundskoleelever, boende på vård- och omsorgsboenden samt offentliga föreställningar. Mötesplatsen Träffpunkten med seniorer som målgrupp är ytterligare en kommunal mötesplats med ett brett kulturutbud.

Gnesta	
Invånare (2020)	11 421
Styrning	Kommunstyrelse. Ärenden behandlas i kultur- och fritidsutskottet.
Kommunens egna kulturprogram	Insatser vid enskilda tillfällen och arrangemang i samverkan med Scenkonst Sörmland. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Kulturarrangemang, Samarbetsavtal, Drift föreningsbyggnader, Bidrag studieförbund, Kalaset, Konstrundan, Inköp av konst.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubvention, utlåning av utrustning.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Ung kultur.
Kulturskola	Kulturskola med kurser inom dans, drama/teater, musik och musikal. Terminsavgift 700 kr/termin. Finns öppen kulturskola som är avgiftsfri.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Huvudbibliotek i centrala Gnesta. Filial i Stjärnhov.
Platser för kultur i kommunal regi	I Elektron finns två stora salar med scener. Utanför biblioteket finns en utomhusscen. I biblioteket finns utställningsyta samt plats för arrangemang.
Utställningslokaler i kommunal regi	Det går att ställa ut konst i mindre format på biblioteket.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Kalaset för alla barn, Kulturskolans dag och Nationaldagen.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	–
Nationella minoriteter	–
Arkiv	Kommunarkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Fyra hembygdegårdar, en förenings- och restauranglokal, en större scen/kulturarena som bokar artister och evenemang och en föreningslokal som ägs av ett byalag.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Två större gallerier som ägs av privatpersoner, Lagår'n i Ullsta och en Tiondelada och en konsthall som ägs av en stiftelse.
Musikstudios	En privat musikstudio som är bokningsbar för professionell inspelning.
Replikaler musik/dans/teater eller liknande	Privata
Bygdegårdar	Två aktiva bygdegårdsföreningar med lokaler som går att boka.
Kulturarv	Södertuna Slott, Elghammar, Eriksgatan, Gnestas gamla vattentorn, Gnestahöjden, Skottvångs Grufva, Gnesta-Kalle, Gruvmuseum och Åkers bergslag.
Kulturföreningar	26 bidragsberättigade kulturföreningar (2020).
Aktiva studieförbund	Studieförbundet, Studieförbundet Vuxenskolan, ABF, Kulturens och Ibn Rushd.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Gnesta konstrunda, Ateljé 42, Gnesta konsthall, Art Lab Gnesta.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Gnestarevyn, Långsjö teater
Utbildningar inom kultur	–

Katrineholm

I Katrineholm finns ett aktivt kulturliv och civilsamhället är en stor och viktig del av detta. Föreningar och studieförbund bidrar till ett kulturliv präglad av kvalitet och mångfald.

Enligt kommunplanen ska kommunen stimulera, samordna och underlätta för alla att ta del av kulturutbudet oavsett om man är gammal, ung eller har en funktionsnedsättning. Kultur är viktig i livets alla skeden och ska ingå som en väsentlig del i många av kommunens verksamheter. Kommunen ska i första hand stödja kultur för barn och ungdomar. Kulturskolan har en bred verksamhet med låga avgifter för att öppna kulturen för breda grupper. Kulturhuset Ängeln och Lokstallsområdet är två av flera mötesplatser för kultur, konst, litteratur, aktivitet och diskussion.

Folkbiblioteket, med huvudbibliotek och tre filialer, är platser för information och bildning, som möter invånarna i livets alla skeenden.

I Katrineholm är konst en självklar del i utformandet av stadens offentliga rum och en del av invånarnas vardag. Offentlig konst är en viktig del i att skapa attraktiva livsmiljöer runt om i Katrineholm och den bidrar till diskussioner och interaktion mellan människor och används praktiskt och pedagogiskt i skolan.

Katrineholm	
Invånare (2020)	37 765
Styrning	Kulturnämnd
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Fokus barn och unga. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Grundbidrag, Projektbidrag, Arrangemangsgaranti, Särskilt kulturstöd, Stöd till studieförbunden.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Utlåning av utrustning/teknik, hyressubvention.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Snabba stålar, Märta Bergqvist kulturstipendium för unga kulturutövare, Coachning i arrangemang.
Kulturskola	Kulturskola med kurser i musik, musikal, dans, bild och form, teater, kreativt skrivande. Ca 730 elever. Avgift 300 eller 600 kr/termin.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Huvudbibliotek med MerÖppet i Katrineholm. Tre filialer, 16 grundskolebibliotek och två gymnasiebibliotek.
Platser för kultur i kommunal regi	Kulturhuset Ängeln- Hörsal för föreläsningar, mötesrum för föreningar, Ungkulturhus Perrongen/fritidsgård - Musikscen och musikstudio, Turbinen (black box), Tallåsaulan - konsertlokal, Dufveholm gymnasiums aula - konsert eller föreläsning, Dufveholmshallen - storföreställningar, Utomhusscenen i Stadsparken.
Utställningslokaler i kommunal regi	Konsthall i Kulturhuset Ängeln. Urval görs av konstenhetens personal.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Kulturnatt, Barnkulturdag, Katrineholmsveckan, Litterär afton, Kulturskolans storföreställning.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Näringslivskontoret ansvarar för frågan.
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar görs.
Arkiv	Digitala arkivet "Sydarkivera". Kommunarkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	DuD - danssalar och blackbox för teater, Musikens hus - konsertlokal, Gamla folkets hus/Safiren - Teater- och musikföreställningar, föreläsningar, Utomhusscener vid Djulö herrgård, Kyrkor, Hembygdegårdar.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Konstmagasinet - galleri KiKK, Galleri 12, Konstgalleri på ETC Solpark.
Musikstudios	Ungkulturhuset Perrongen och Sensus
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	DuD - lokaler för dans och teater, Sensus - replokaler (Inferno).
Bygdegårdar	Lerbo bygdegård, Granheds bygdegård, Björkviks bygdegård, Norrotens bygdegård.
Kulturarv	Fogelstad, Stora Djulö, Julita gård, Eriksbergs slott.
Kulturföreningar	42 bidragsberättigade kulturföreningar.
Aktiva studieförbund	ABF, BILDA, Studieförbundet vuxenskolan, Studieförbundet, Sensus, Kulturens.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	ETC Solpark, Konstfrämjandet Kraft, Galleri 12, KiKK.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Insamlingsstiftelsen Fogelstad, Nordiska museets verksamhet i Julita, Katrineholms Riksteaterförening, Katrineholmsrevyn, Teater K, DuD.
Utbildningar inom kultur	Åsa folkhögskola - dans. Huvudman Region Sörmland.

Nyköping

Nyköpings kommun arbetar utifrån en styrmodell vars syfte är att tydliggöra förhållandet mellan kommunens tjänstemän och politiker. Nämnderna sätter målen och tjänstemän och verksamheter är utförare av den kommunala servicen. Kultur- och fritidsnämnden skriver överenskommelser med verksamheten och följer upp densamma från kommunens utförarorganisationer samt enskilda aktörer, genom avtal och internöverenskommelser.

Från och med 2022 har Nyköping samlat kultur, fritid och idrottsfrågor under en organisation, Näringsliv Kultur och Fritid. Tidigare låg bibliotek och viss del av barn och ungdomsverksamheten organisatoriskt hopkopplat med skolverksamheten.

Nyköpings kulturskola är en plats för kreativt och lustfyllt skapande, en kulturskola med fyra inriktningar. Nyköping är känt för sitt rika förenings- och kulturliv och med en målsättning att alla ska kunna vara delaktiga i samhälls- och kulturlivet oavsett ålder, kön, etnicitet, funktionsvariation, sexuell läggning och religion. Går du på något kulturevenemang i Nyköping så kommer du förmodligen slås av stadens fina kulturbyggnader. Den vackra 1800-talsteatern, kulturhuset Culturum, Bryggeriet vid ån och 50-tals-lokalen Träffen är bara några av Nyköpings många kulturlokaler. På Rosvalla, stadens stora idrott- och evenemangsarena, erbjuds regelbundet större konserter och evenemang. Vidare så är stadsbiblioteket en uppskattad mötesplats som förutom biblioteksservice också arrangerar regelbundna utställningar och program. Barnkulturcentrum sörjer för kulturutbud och aktiviteter för de yngre i kommunen.

Nyköping	
Invånare (2020)	57 633
Styrning	Kultur- och fritidsnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Sker delvis inom egen budget (bibliotek och kultur för barn och unga). Delvis med biljettintäkter och uthyrning (kultur för vuxna).
Kontanta kulturbidrag	Arrangemangsbidrag och samarrangemang.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubvention
Särskilt stöd till unga	Kulturstipendier. Coachning i skapande av kulturarrangemang.
Kulturskola	Kulturskola med kurser inom bild, rörlig bild och hantverk, dans och rörelse, musik, produktion och DJ, teater och drama samt kurser för de yngsta inom alla delar – minisång, orkesterlek, danslek med mera. Terminsavgift 200 eller 700 kr/termin. Ca 900 elever. Ca 1 100 platser (2021), många evenemang, öppen kulturskola
Estetiskt gymnasium	Ja
Bibliotek	Tre enheter: Huvudbibliotek, en filial integrerat med skolbibliotek, bokbuss.
Platser för kultur i kommunal regi	Culturum (konserthus), huvudbibliotek, bokbuss, DigidelCenter, Barnkulturcentrum, Nicolaiskolans aula, Kulturskolan, Rosvalla, Nyköpings Teater, Träffen (Folkets park). Nyköpings hus, Dansbanan i hamnen.
Utställningslokaler i kommunal regi	Utställningsyta på huvudbiblioteket Culturumsalongen. Ibland utställningar i bokhallen på Culturum, såsom elevutställning, större inköpta utställningar för barn. Galleri Röda Hästen, utställningar av och för barn och unga på Barnkulturcentrum.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Försommarfest", "Nyköpings parkdagar, Nyköpings Festdagar, Kom Å Se, Gästabudsspelen, LitterArt Gästabud, Nyårspromenaden, Nationaldagen, Midvinterfesten, Scensommarkväll, Kura skymning (inom ramen för Nordiska litteraturveckan) på biblioteket. Barnens Valborg, Barnens loppis (Barnkulturcentrums regi).
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Frågan hanteras av Division Näringsliv, Kultur & Fritid.
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar görs.
Arkiv	Nyköpings stadsarkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Bryggeriet, Teater Sörmland, Propellerteatern, Fåfången, Nyköpingshus konferens/ Slottskrogen, Tovastugan, Cirkulentera/Gamla Residenset, Tingshuset, Kulturhuset Magasinet, Mårtens hus, hotell Sunlight, Näverkarvns folketspark, Wreta gästgiveri och diverse bygdegårdar, föreningshus.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Galleri Fiskhuset, Galleri Sjöhästen, NioKal, Galleri Guldgruvan i Koppartorp, Gula Kvarn i Nävekarv. NK-villan och Bryggeriet.
Musikstudios	Finns ett antal mindre privata.
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Studiefrämjandet har replokaler för musiker. Teater Sörmland och Propellerteatern har replokaler för teater.
Bygdegårdar	Brukslokalens Alliansförening i Nävekarv, Lästringebygdens, Vrena och Nävekarvns Folketshus-föreningar, Stavsjö föreningshus, Bergshammars-, Tystberga-, Runtuna-, Ludgo-Spelviks- och Lids bygdegård finns.
Kulturarv	Nyköpings hembygdsförening, NK-villan, Sörmlands Museum, Tunaberg Hembygdsgård, Tystberga hembygdsgård, Stigtomta hembygdsförening, Gryts hembygdsgård, Sättersta hembygdsförening, Svärta Hembygdsförening, Stadsvakten kulturarvsmuseum, F11 (Nyköpings Flyghistoriska museum), Stavsjö Bruksmuseum, Ångslupen Munter.
Kulturföreningar	18 kulturföreningar med föreningsbidrag 2022.
Aktiva studieförbund	Samtliga studieförbund i landet bedriver verksamhet i kommunen.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Kulturstråket (en blandning av föreningar och företag). Aktörerna inom Bryggeriet.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Det finns ett flertal privata aktörer som är väldigt aktiva och arrangerar många olika typer av musik/kulturevenemang exempelvis Slottskrogen på Nyköpingshus, Tovastugan, Mårtens hus.
Utbildningar inom kultur	Nyköpings Folkhögskola driver en Musikerlinje. Campus Nyköping har en utbildning inom Musik & Eventarrangör.

Oxelösund

I Oxelösund ansvarar Kultur- och Fritidsnämnden för kulturfrågor, förutom Kulturskolan som ligger under Utbildningsnämnden. Kultur- och fritidsförvaltningen är belägen i Koordinaten, ett allaktivitetshus som hyser bibliotek, konstgallerier, kommuncenter, turistbyrå, ungdomsverksamhet, café samt lokaler för evenemang och möten.

Förvaltningschefen, en kultursamordnare samt en kulturassistent arbetar med kulturfrågorna. Biblioteket har en barnbibliotekarie med barnkulturanvar som arbetar med barnteater, utställningar och workshops. Fritidsgården arrangerar kulturevenemang för barn och unga upp till 17 år. På fritidsgården så finns det möjlighet att bedriva verksamhet i en musikstudio. I fritidsgårdens regi drivs en teatergrupp för barn och unga.

Förvaltningen arrangerar ca 8 konserter för vuxen publik samt ett 20-tal utställningar per år. Man arrangerar högtidsfiranden i samverkan med föreningslivet där kulturinslag är bärande.

Oxelösunds Kulturskola erbjuder kurser i instrument och sång. Kulturskolan håller också i musikundervisning på kommunens fyra skolor. Skolorna arbetar med olika projekt via Skapande skola. Skola och förskola bokar via Scenkonst Sörmland föreställningar för barn i alla åldrar.

I Oxelösund finns fyra föreningsdrivna museer: Femörefortet, Skärgårdsmuseet, Sjöfartsmuseet och Oxelösunds järnvägsmuseum.

Visor vid vattnet, Femöredagen och Ljus och värme är tre större, årliga kulturevenemang i kommunen.

En kommunal kulturplan för 2018–2025 antogs av Kommunfullmäktige i februari 2018.

Oxelösund	
Invånare (2020)	12 132
Styrning	Kultur- och fritidsnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Sker delvis inom egen budget, delvis med biljettintäkter och sponsring.
Kontanta kulturbidrag	Föreningsbidrag.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubvention, mobil scen för uthyrning, utlåning av teknik.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Påse med pengar. Det finns möjlighet att arrangera med hjälp av fritidsledare.
Kulturskola	Kulturskolan startade 2021.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Ett huvudbibliotek och fyra skolbibliotek.
Platser för kultur i kommunal regi	Eventsalen på Koordinaten och fritidsgården.
Utställningslokaler i kommunal regi	Två gallerier och bibliotekstorget.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Ljus och värme (kommunens stora julmarknad) och Barnlördagsliv. Valborg och nationaldag.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	–
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar görs. Kommunen är finskt förvaltningsområde.
Arkiv	Lotsarkivet. Oxelösundsrummet. Bildarkiv. Kommunarkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	S:t Botvids kyrka och Stjärnholms kyrka, Oxelö krog.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	–
Musikstudios	Via mobil studio på bokade tider.
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Nej, men det finns möjlighet att hyra fritidsgården och Eventsalen.
Bygdegårdar	Oxelösunds Hembygdsförening, Mästerlotsen med flera.
Kulturarv	Oxelösunds hembygdsförening, Femörefortet, Gamla Oxelösund, Sörmlands Veteranjärnväg med Järnvägmuseum och veteranjärnväg, Sjöfartsmuseet, Skärgårdsmuseet.
Kulturföreningar	Åtta bidragsberättigade kulturföreningar (2022).
Aktiva studieförbund	ABF, Kulturens Bildningsverksamhet, Medborgarskolan, NBV, Studieförbundet vuxenskolan, Studieförbundet, Sensus.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Konstföreningen Fokus och konstföreningen Färgklicken.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	–
Utbildningar inom kultur	–

Strängnäs

Strängnäs kommuns kulturnämnd fullgör kommunens uppgifter inom kulturområdet. Nämnden fullgör kommunens uppgifter enligt bibliotekslagen (2013:801), utom de uppgifter som rör skolbiblioteken (som ligger under barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde). Kulturnämnden ansvarar dessutom enligt nämndens reglemente för:

- att organisera nationaldagsfirandet i Strängnäs tätort
- medborgarskapsceremonier
- kommunens program- och utställningsverksamhet
- fritidsgårdar
- kommunala mötesplatser i olika driftsformer i Mariefred, Stallarholmen och Åkers styckebruk
- Kulturskola
- att genom direkt och indirekt stöd samarbeta med och stimulera föreningar och organisationer i det arbete dessa bedriver
- att utifrån av kommunfullmäktige fastställda bidragspolicy fördela bidrag till föreningar, organisationer, arrangemang, studieförbund, bygdegårdar och andra verksamma inom kulturområdet
- den konstnärliga utsmyckningen av kommunens byggnader och vara rådgivande vid utsmyckning av offentliga platser, bostadsområden och andra bebyggelser
- anskaffande och förvaltning av kommunens konst samt i samråd med berörda besluta om placering av dessa
- att söka tillgodose behovet av och tillhandahålla lokaler inom kulturområdet
- att utveckla lokaldemokrati, medborgardialog och arbetssätt inom förtroendemannaorganisationen
- att vara remissinstans för demokratifrågor
- dialog med vänortsföreningar
- flykting- och integrationsfrågor inom sitt verksamhetsområde

Kulturkontoret består av en liten administration, biblioteksenhet, fritidsgårdsenhet, kulturskola samt scen- och kulturproduktion som ansvarar för kulturlokaler, mötesplatser, program och utställningar.

Strängnäs	
Invånare (2020)	38 129
Styrning	Kulturnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Program året om. Barn och unga är prioriterad målgrupp. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Bygdegårdsbidrag, medlemsbidrag och anläggningsbidrag, arrangemangsbidrag, bidrag till studieförbund, mötesplatsbidrag.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Samarrangemang, hyressubventioner.
Särskilt stöd till unga	Bidraget Snabba pengar för unga arrangörer 13-25 år. Dessutom hjälp med lokal, teknik och viss marknadsföring.
Kulturskola	Kulturskola med kurser inom musik, bild, keramik, film och animation, dans, drama/teater, nycirkus. Terminsavgift 700 kr/termin. Inkomstrelaterat avgiftssystem från och med ht 2022. Instrumenthyra 450 kr/termin.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Ett huvudbibliotek och tre kommundelsbibliotek.
Platser för kultur i kommunal regi	Thomas Arena Teater, Tithålstéater, Paulinska Salen, Ugglans Park Scen, kulturhuset Multeum scenrum, Mötesplats Åker, Mötesplats Mariefred, Mötesplats Stallarholmen, Strängnäs väderkvarn och Grassagården, kommundelsbiblioteken.
Utställningslokaler i kommunal regi	Utställningshall, för större utställningar. Galleriet i kulturhuset Multeum, för mindre utställningar. Kommundelsbiblioteken.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Kulturdagen, Nationaldag i Strängnäs tätort.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Samarbete mellan förvaltning och andra interna och externa aktörer.
Nationella minoriteter	Samarrangemang kring nationaldagar.
Arkiv	Kommunarkiv i kommunhuset. Samt lokalt arkiv för pågående ärenden på kulturkontoret.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Strängnäs Domkyrka, övriga kyrkor och samfund i kommunen, Engelska parken i Åker, Konstfabriken på Tosterön, Kafé Klaver i Hedlandet, Drömfabriken i Stallarholmen, Gripsholms slott, Mälsåker slott, bygdegårdarna i kommunen.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	POM galleri, Konstfabriken, Ateljé Gulan, Gula rosornas galleri, Ramboden.
Musikstudios	Fritidsgården och studieförbundet.
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Studieförbundet.
Bygdegårdar	Sex föreningar får i nuläget bygdegårdsbidrag.
Kulturarv	Åkers hembygds museum, Gripsholms slott, Mälsåkers slott, Strängnäs Domkyrka, Domkyrkobiblioteket, Roggebiblioteket, Strängnäs väderkvarn, Grassagården, Östra Sörmlands museijärnväg, Åsa gravfält, Callanderska gården, Kalkbro, Vårfruberga klosterruin. Över 70 runstenar. Många fina äldre kulturbyggnader så som Rådhuset i Mariefred där Mariefreds bibliotek bedriver verksamhet.
Kulturföreningar	46 kulturföreningar fick bidrag 2022.
Aktiva studieförbund	ABF, Studieförbundet, Bilda, Vuxenskolan, Medborgarskolan och Sensus.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Konstfabriken Sammanslutning av konstnärer, SKAK Strängnäs konstnärssakademi (även detta en förening).
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	-
Utbildningar inom kultur	-

Trosa

Trosa kommuns kulturliv bärs upp i samverkan mellan kommun, civilsamhälle och näringsliv. I en liten kommun är de privata och ideella aktörerna minst lika viktiga som de kommunala, och kommunen strävar därför efter att skapa balans mellan dessa.

De verksamheter som lyder under kultur- och fritidsnämnden är bibliotek, fritidsgårdar, kulturskola och kultur & förening. Verksamheternas målsättning är att medborgarna ska vara nöjda med möjligheterna till att kunna utöva fritidsintressen, att skapa god samverkan med såväl kommunala som externa aktörer, och att öka barns och ungas fysiska och psykiska hälsa.

Att medborgarna uppskattar kommunens insatser för kulturlivet märks bl.a. i Statistiska centralbyråns medborgarundersökningar. Enligt 2021 års undersökning ligger Trosa i topp bland andra jämförbara kommuner vad gäller både det lokala kultur- och nöjesutbudet och kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet. Kommunen får också höga betyg när det gäller tillgången till mötesplatser för ungdomar och äldre.

Det finns ett antal kommunala lokaler för kulturaktiviteter: Bibliotek och fritidsgårdar i både Trosa och Vagnhärad, kulturskola, Skärborgarnas hus och Tomtaklintskolans aula. Dessutom äger kulturaktiviteter rum även i Pensionärernas hus, Garvaregården, Trostorp och en rad andra religiösa och privata lokaler, i såväl ideell som kommersiell regi. Det är denna mångfald av aktörer och sammanhang som gör Trosa kommuns kulturliv starkt.

Trosa	
Invånare (2020)	14 309
Styrning	Kultur- och fritidsnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande såväl som vid enskilda tillfällen. Enheter inom äldreomsorg, skola mm arrangerar egna kulturprogram. Sker inom egen budget.
Kontanta kulturbidrag	Verksamhetsbidrag Kultur, Driftbidrag Kultur, Arrangemangsbidrag, Stöd för utvecklingsprojekt.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubvention, överenskommelser.
Särskilt stöd till unga	–
Kulturskola	Kulturskola med kurser i musik, film, dans, bild, teater. Terminsavgift 550 kr/termin. 3–400 platser.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Två bibliotek med Meröppet, ett i Trosa och ett i Vagnhärad.
Platser för kultur i kommunal regi	Tomtaklinskolans aula och Skärborgarnas hus har mindre scener inomhus.
Utställningslokaler i kommunal regi	Biblioteken, Skärborgarnas hus har använts som utställningslokaler.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Kulturskolan arrangerar årligen Kulturskolefestival. Fritidsgårdarna arrangerar årliga kulturaktiviteter för ungdomar.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	Ansaret delas mellan Näringslivsenheten och Kultur & förening.
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar görs. Kommunen är finskt förvaltningsområde.
Arkiv	Kommunarkiv och lokala hembygdsarkiv i de tre hembygdsföreningarnas regi.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Tureholms slottsteater.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Ett flertal privata mindre gallerier finns i kommunen.
Musikstudios	–
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Mindre anläggningar finns i fritidsgården.
Bygdegårdar	Garvaregården, Trostorp och Folkvik. På samtliga hembygdsgårdar arrangeras kulturaktiviteter året om, t ex sommartheater, allsångskvällar, m.m.
Kulturarv	På Garvaregården och Trostorp finns hembygdsmuseum. Vagnhärad's hembygdsförening ansvarar även för uthyrning och visning av Kungliga väntsalen i Vagnhärad's stationshus.
Kulturföreningar	16 bidragsberättigade kulturföreningar (2020).
Aktiva studieförbund	ABF, Bilda, Studieförbundet, Sensus, Studieförbundet Vuxenskolan.
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	–
Sammanlutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	–
Utbildningar inom kultur	–

Vingåker

Vingåkers kommun, länets minsta kommun och dessutom en av landets socioekonomiskt utsatta landsbygdskommuner arbetar vi för ett samarbete mellan våra olika förvaltningar och ser samverkan som en förmån. Vår målsättning är att alltid interagera med kommunens invånare. Vi arbetar aktivt för att invånaren ska få göra sin röst hörd och vara medbestämmande i det som kommunen gör, samt att vi underlättar för dem att ta till sig av vårt kulturutbud.

Vingåkers kommuns kultursektor arbetar, utan undantag, för att göra kulturen så åtkomlig som möjligt för invånaren, oavsett konjunktur. Detta innebär bland annat att vi i största möjliga mån gör våra aktiviteter och evenemang så enkla och lättillgängliga vi kan. Oftast är produktionskostnaden låg vilket medför att kostnaden till kulturkonsumenten hålls nere.

Dialogen mellan kultur- och fritidsnämndens ledamöter och kommunens tjänstemän är nära och uppmuntrande. Politikerna visar intresse för både de stora och små frågorna men har också ett betydande förtroende till tjänstemännen och låter dessa arbeta utifrån sin kompetens och expertområde.

Att Vingåkers kommun blev nominerad till årets kulturkommun 2021 är inte bara en fjäder i hatten utan också ett bevis på att vårt arbete för att ge våra medborgare möjlighet till kulturupplevelser har gett resultat. Något som skapar hederskänsla inom såväl förvaltningen som i hela kommunen.

Vingåker	
Invånare (2020)	9 144
Styrning	Kultur- och fritidsnämnd.
Kommunens egna kulturprogram	Löpande program såväl som vid enskilda tillfällen. Sker inom egen budget (barn och unga). Kompletteras av biljettintäkter.
Kontanta kulturbidrag	Föreningsbidrag, Bidrag till studieförbunden, Arrangemangsbidrag.
Kommunala bidrag i annat än pengar	Hyressubvention, mobil scen för uthyrning.
Särskilt stöd till unga	Ungdomsstipendier
Kulturskola	Kulturskola med kurser i bild, dans, drama, musik, film, kör och dirigerings.
Estetiskt gymnasium	Nej
Bibliotek	Huvudbibliotek i Vingåker. Filial i Högsjö.
Platser för kultur i kommunal regi	Slottsskolans aula samt Musiksalongen på Säfstaholms slott, Åbrogården spegelsal, fritidsgården.
Utställningslokaler i kommunal regi	Säfstaholms slott. Urval görs av kultursamordnaren och Konstföreningarna som bokar kommunens lokaler.
(Årliga) återkommande kommunala kulturarrangemang	Mångfaldsfestival.
Kulturella och kreativa näringar (KKN)	–
Nationella minoriteter	Särskilda satsningar via folkhälsostrateg.
Arkiv	Kommunarkiv. Hembygdsföreningens arkiv.
Platser för kultur – ej i kommunal regi	Folkets park, Folket hus i Högsjö.
Biograf	Ja
Utställningslokaler – ej kommunal regi	Konditori Sultans galleri.
Musikstudios	–
Replokaler musik/dans/teater eller liknande	Säfstaholms slott, Slottsskolans aula, Åbrogården spegelsal.
Bygdegårdar	Folkets hus i Högsjö, bastuhuset i Läppe, hembygdegård och skolans lokaler i Österåker, bygdegård i Marmorbyn, bygdegård i Baggetorp.
Kulturarv	Baggetorps bygdegård, Marmorbyns bygdegård, Marmormuseet, Hembygdsmuseum, Lindberga Nostalgimuseum.
Kulturföreningar	Sex bidragsberättigade kulturföreningar (2020).
Aktiva studieförbund	ABF, Studieförbundet Bilda, Studieförbundet, NBV, Ibn Rushd, Studieförbundet Vuxenskolan.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom konst	Konstnärskollektivet SOS- Söder om Sjön, Samverkarna.
Sammanslutningar, nätverk av fria kulturaktörer inom scenkonst	Widén-Strand o Poppe.
Utbildningar inom kultur	–

Bilaga 2 – Lagar och förordningar som påverkar kultur

Lagar och förordningar för kulturområdet

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Museilagen (2017:563)
- Kulturmiljölagen (1988:950)
- Arkivlagen (1990:782)
- Förordning om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)
- Lagen om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:1919)
- Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
- Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)
- Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729)
- Nationella målen för litteratur och läsfrämjande (Skr. 2020/21:95)

Lagar och förordningar med flera som har bäring på kulturområdet

- Grundlagen (RF 1 kap §2)
- Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (SÖ 1971:41)
- Förordning om regionalt tillväxtarbete (2017:583 §11)
- Lagen om offentlig upphandling (LOU) (2016:1145).
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Språklagen (2009:600)
- Miljöbalk (1998:808)
- Läroplan för grundskolan (Lgr11, kap 1)
- Nationell biblioteksstrategi
- Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (Skr 2020/21:133)
- Nationell strategi för de kulturella och kreativa näringarna
- UNESCOs världsarvskonvention
- UNESCOs konvention om kulturell mångfald från 2005
- Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen
- MU-avtalet
- Europeiska landskapskonventionen

Kultur & Utbildning

kultur.utbildning@regionsormland.se
0155-24 50 00

Besöksadress: Tolagsgatan 8, Nyköping
Postadress: Box 314, 611 26 Nyköping

regionsormland.se/kultur

REGION
SÖRMLAND